

Klimat, luft och vatten

Värden och funktioner

Stora parker kan sänka temperaturen i bostadsområden inom 300 - 400 meter.

Ett uppvuxet lövträd har genom sitt bladverk möjlighet att ta upp lika mycket partiklar som 2000 nyplanterade träd med en kronvolym på en kvadratmeter.

Bladsprickning på våren.

Gröna och blå ytor, både i stadsmiljö och utanför, är betydelsefulla för det lokala klimatet och luftkvaliteten liksom för vattnets mängd och kvalitet. Detta kapitel syftar till att belysa de gröna och blå ytornas betydelse för det lokala klimatet och luftkvaliteten liksom för vattnets mängd och kvalitet.

Klimatreglering

Gröna ytor fungerar som en buffert i tätorter och jämnar ut temperaturvariationer och ger skugga. En stad som är uppbyggd av hårda miljöer blir snabbt uppvärmd och svalnar långsamt, vilket innebär att staden håller en högre temperatur än det omkringliggande landskapet. Denna effekt kallas urbana värmeöar och skapar en drastisk klimatförändring som i viss utsträck-

Stadsträd ger svalka både genom avdunstning av vattenånga och genom att ge skugga.

ning är skadlig för människan. Genom att bryta upp de hårdgjorda miljöerna med grönstruktur och vatten kan man minska effekten av de urbana värmeöarna och få ett mer stabilt klimat inne i städerna. När temperaturskillnader uppstår mellan grönområden och bebyggd miljö gör skillnader i lufttryck att det blåser svaga vindar från grönområdet mot den bebyggda miljön, så kallad parkbris.

Skuggande träd intill byggnader kan minska behovet av kylning och luftkonditionering väsentligt. Elanvändningen för kylning visade sig i en amerikansk studie minska med en dryg tiondel när oskuggade hus försågs med vegetation som skuggade delar (drygt 17 procent) av byggnaden. Välplacerade träd har i en annan studie visat sig minska behovet av luftkonditionering med upp till 30 procent. Lövträd är generellt att

Gröna tak är positivt för både klimat, luft och vatten.

föredra i dessa sammanhang då de skuggar under sommaren medan de under vintern släpper in ljus och värme (European Commission 2007; Auburn University 2008).

Stora parker kan sänka temperaturen i bostadsområden inom 300-400 meter. Forskning har visat att en ökning med 10 procent av en tätorts gröna yta har visat sig kunna sänka temperaturen med upp till fyra grader. Detta motsvarar den förväntade temperaturökningen på våra breddgrader med anledning av växthuseffekten de kommande 70 åren! (European Commission 2007).

Träd intill husfasader kan minska behovet av kylning och luftkonditionering.

Växter bidrar till att reducera klimatförändringen genom inbindning av kol. Ett uppvuxet träd reducerar luftens innehåll av koldioxid med cirka 22 kilo per år (NHS 2010). Statens institut för kommunikationsanalys rekommenderar en värdering av koldioxidutsläpp till 1,50 kronor per kilo. Pålsjö skog antas innehålla omkring 10 000 träd vilket innebär en ekonomisk besparing på 330 000 kronor per år i koldioxidupptag (VTI 2010).

Luftrening

Buskar och träd är också filter som renar luften från föroreningar som kväveoxider, svaveldioxid, ozon och partiklar.

Träd, i synnerhet barrträd, har bättre reningseffekt än gräs och buskar. Mängden partiklar i luften kan reduceras med upp till en fjärdedel genom att det planteras fler träd (European Commission 2007). Lika viktigt är det att bevara stora träd. Ett uppvuxet lövträd har genom sitt bladverk möjlighet att ta upp lika mycket partiklar som 2000 nyplanterade träd med en kronvolym på en kvadratmeter (Boverket 2010). Det är därför svårt att på kort sikt kompensera ett uppväxt träd genom nyplantering. I en studie från Beijerinstitutet beräknas att ekosystemen i Stockholms län kan absorbera en koldioxidmängd motsvarande 40 procent av koldioxidutsläppen från trafiken i länet. Denna ekosystemtjänst har naturligtvis förutom de miljömässiga effekterna positiva konsekvenser för såväl folkhälsan som ekonomin (Nerhagen, Bergström, Forsberg, Johansson & Eneroth 2009; Colding 2011).

Gammal ek i Kulla Gunnarstorp.

Skulande kor på Örby ängar.

En amerikansk studie baserad på timvis mätning av föroreningshalter visar att stadsträden i USA sammanlagt avlägsnar över 700 000 ton föroreningar till ett värde av 3,8 miljarder dollar årligen (Nowak, Crane & Stevens 2006). Träd är också viktiga ur ett lokalt perspektiv. I mindre och slutna kvarter spelar gatuträd stor roll för halten partiklar i luften.

Helsingborg har välkända utmaningar med luftkvaliteten, särskilt när det gäller kväveoxider och partiklar. Det är främst internationell båttrafik i sundet och utsläpp på kontinenten som bidrar med dessa föroreningar. Att plantera fler stadsträd men även buskar utmed vägarna har betydelse för luftkvaliteten i Helsingborg.

RIKTLINJER

- Grönskan i tätorterna bör utvecklas för att kompensera temperaturökning.
- Grönskan i tätorterna bör utvecklas för att förbättra luftkvaliteten.

Träd i gaturummet har betydelse för stadsluftens kvalitet.

Trädplantering vid infart.

Träden i Pålsjö skog hjälper oss att reducera koldioxid.

Ekosystemtjänsterna, som vi får "gratis" av naturen, har ett stort ekonomiskt värde. Genom att använda begreppet ekosystemtjänster sätter vi en prislapp på vad naturen ger och gör det möjligt att ta hänsyn till dessa funktioner i samhällsplaneringen.

Med avrinning till ett svackdike intill parkeringsplatsen fördröjs dagvattnet och vattenkvaliteten förbättras.

En rätt höjdsatt basketplan kan också användas som utjämningsmagasin vid kraftiga regn.

En infiltrationsyta kan se ut på flera olika sätt - här i form av en trädgård. (Liptan och Murase).

Vatten

Allt vatten hänger ihop. Dagvattenssystemets utformning påverkar kvaliteten på våra vattendrag, som i Helsingborg är små och känsliga för utsläpp. Det kan räcka med att en begränsad mängd förorenande ämnen rinner ner i en dagvattenbrunn för att all fisk i den mottagande bäcken ska slås ut. Vattendragen för med sig föroreningar som påverkar Öresund. Våra grundvattenförekomster ger oss värdefullt dricksvatten men är samtidigt sårbara och beroende av hur vi använder marken ovanför. Stigande havsnivå påverkar grundvattennivåerna på land.

Vatten som en del av grönstrukturen har flera funktioner och värden. Det blir allt viktigare att gröna ytor kan bidra till att lösa de behov kopplade till vatten som uppstår med ett förändrat klimat och med tätare städer. Öppen dagvattenhantering ställer större krav på att gestaltningen av grönytan är genomtänkt och mångfunktionell.

Dagvatten

Hårdgjorda ytor genererar upp till tio gånger mer dagvatten än vad grönytor gör. Avrinningen vid stora regn kan tillfälligt bli avsevärt större. Vid förtätning på grönytor blir det svårare att leda bort vatten, vilket ökar risken för översvämningar. Flera stora skyfall har de senaste åren drabbat Skåne och Köpenhamn, och förväntas dessutom bli mer frekventa framöver på grund av klimatförändringen.

När dagvattnet istället fördröjs och får möjlighet att avdunsta, infiltreras i mark och tas upp av växter, förebyggs översvämning och vattnet renas. En sådan dagvattenhantering,

där exempelvis svackdiken, dagvattendammar, och gröna väggar och tak ingår, har många fördelar. Den bidrar till att behålla naturliga grund- och ytvattennivåer, att förbättra mikroklimat och upplevs ofta som estetiskt tilltalande. Ytterligare en positiv och ekonomiskt viktig effekt är att behovet av stora dimensioner på dagvattenledningarna minskar.

Möjligheten till infiltration av dagvatten i Helsingborg är begränsad på grund av dominansen av lerjordar. Av denna anledning behövs utrymme för ytlig dagvattenhantering. Ofta finns möjlighet att kombinera flera funktioner på samma yta. En yta som anläggs som park, bollplan eller gata kan dessutom vara en reserv för att ta emot dagvatten vid extrema nederbördssituationer. Att inom tätorternas parkmark utnyttja förutsättningarna för öppen dagvattenhantering kan samtidigt skapa möjligheter för rekreation och lek.

När dagvattnet leds bort i ledningar bör man som minsta åtgärd genomföra en mindre lokal fördröjning för att hålla nere dimensionen på dagvattenledningarna.

Genom att planera in sekundära avrinningsvägar för dagvatten ökas säkerheten mot översvämningar. De kan även ge möjlighet till att minska storleken på dagvattenledningar och öppna dagvattensystem. För att åstadkomma mångfunktionella ytor och sekundära avrinningsvägar krävs genomtänkt höjdsättning och utformning redan i starten av plan- respektive projekteringskedet. Låglänta områden som tillåts översvämma under höglöden bör pekas ut, för att begränsa skador på andra platser.

En öppen dagvattenhantering ger renare vatten, förebygger översvämning och kan höja boendekvaliteten.

Regnträdgårdar (dagvattenbiofilter) är ned-sänkta långsamt dränerade ytor med perenner som tål att stå både torrt och fuktigt. Resultatet är en multifunktionell yta som erbjuder växt- och färgprakt samtidigt som en fördröjning och rening av dagvattnet. Regnträdgårdar fungerar bra både på såväl tomtmark som allmän platsmark (Godecke Blecken, 2010).

Stockholms och Uppsala kommuner har utvecklat växtbäddar som är mycket gynnsamma för träd och buskars utveckling. (Uppsala kommun, 2010). I överbyggnaden anläggs ett makadamlager som dräneras och i markytan installeras luftningsbrunnar. Brunnarna leder ner syre och vatten till träden. Mängden dagvatten minskar, avrinningen utjämnas och dagvattnets kvalitet förbättras.

Hårdgjorda ytor på tomtmark bör begränsas. Den enskilde fastighetsägaren kan påverka vattenflödena genom att inte belägga tomten med ogenomsläppliga material och genom att plantera träd och växter som kan ta emot vatten. Grönstruktur som har markegenskaper med hög infiltrationskapacitet bör bevaras.

RIKTLINJER

- Öppen dagvattenhantering bör eftersträvas.
- Gröna väggar och tak bör övervägas vid nyexploatering och ombyggnation.

Grön vägg i London.

Att öppna upp ett kulverterat vatten för att skapa en slingrande bäck kan vara ett värdefullt inslag i en park (Stahre).

Öppen dagvattenhantering intill bebyggelse kräver omsorg om gestaltning och skötsel.

Regnträdgård i anslutning till fastighet.

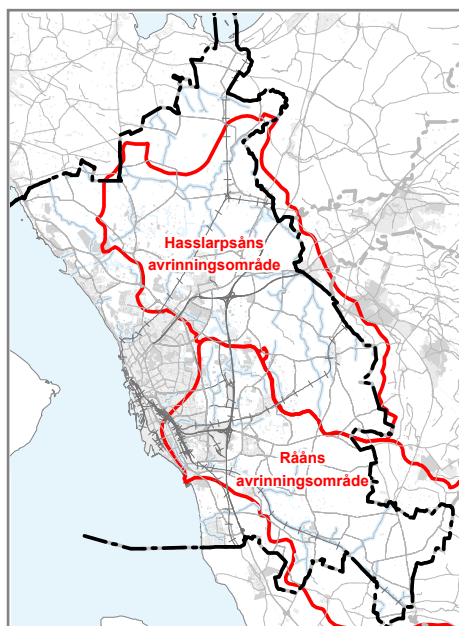

Anlagd våtmark vid Allerumsskogen. Här omvandlas näringen i vattnet till ofarlig kvävgas och biomassa.

Vattendrag och våtmarker

Helsingborgs kommun ligger inom två avrinningsområden - Råån och Hasslarpsån, som är ett biflöde till Vegeån. Avrinningsområdena skiljs åt av en vattendelare, Helsingborgsryggen, som löper genom kommunen i sydost-nordvästlig riktning. Den södra kommundelen tillhör Rååns avrinningsområde medan den norra har sin avrinning till Hasslarpsån. Längs kusten mynnar ett tiotal mindre vattendrag direkt i Öresund.

Höjdförhållandena i anslutning till Helsingborgsryggen gör att marknivån faller förhållandevis snabbt i Hasslarpsåns övre delar för att sedan plana ut kraftigt. Det ringa fallet längs Skavebäcken och Hasslarpsåns nedre delar (cirka 5 meter längs en sträcka på drygt 20 kilometer) medför att vattendraget översvämmas redan vid måttliga nederbördsförhållanden.

Hasslarpsåns och Rååns avrinningsområden.

Råån och Hasslarpsån utgör så kallade vattenförekomster enligt vattendirektivet. Åarna har fått klassningen måttlig respektive dålig ekologisk status och målet är att miljö kvalitetsnormen god ekologisk status ska uppnås till år 2027. Att anlägga fler våtmarker och öppna upp rörlagda vattendrag är exempel på lämpliga åtgärder som behöver göras för att nå miljö kvalitetsnormen.

Damm vid Vallåkra.

I såväl Råån som Vegeån har rester av ett stort antal bekämpningsmedel påvisats. Översvämningsproblematiken kring vattendragen, i kombination med stigande havsnivå, innebär att höjdförhållandena bör beaktas noga inför nyexploatering. En nödvändig åtgärd är att avsätta markområden som tillåts svämma över tillfälligt vid behov, för att förebygga skador på andra håll. För att undvika att stora mängder näringsrika jordpartiklar sköljs ut i vattendragen bör områden som översvämmas regelbundet lämnas oplöjda.

Helsingborgs vattendrag och kustvatten är starkt påverkade av det omgivande jordbrukslandskapet som läcker näringsämnen till vattnet. Andelen vattenyta i form av våtmark och öppna vattendrag är liten. Mellan 1800-talets mitt och en bit in på 1900-talet dikades större delen av Skånes våtmarker ut för att omvandlas till odlingsmark. Idag leds mycket dräneringsvatten bort från den odlade marken i rör. Även många vattendrag är rörlagda. Vattnet leds snabbt till Råån, Vegeån och vidare till Öresund utan att de naturliga reningsprocesserna hinner verka och utan att gynna växt- och djurlivet.

För att motverka övergödningen, gynna växt- och djurlivet och sekundärt även invånarnas möjligheter till rekreation arbetar Helsingborg och andra kommuner i Skåne sedan ett par decennier tillbaka aktivt med att anlägga våtmarker i jordbrukslandskapet. Som resultat har många hundra hektar våtmark återskapats eller nyanlagts i södra Sverige, varav ett hundratal hektar i Helsingborgs kommun. Andra vattenvårdande åtgärder som har genomförts är återmeandering (krökning) och öppning av kulverterade vattendrag, avfasning av branta slänter och bottenrestaurering för fiskens skull.

På olika håll i Skåne genomförs försök med skonsamma rensningsmetoder i vattendragen. Istället för att gräva bort vegetation i slänter och botten klipps växtligheten regelbundet medan nedfallna trädgrenar och dylikt plockas bort ur vattendraget där behov finns. Sådana metoder ger stabilare slänter, bättre skuggning, mindre igenväxning och ett rikare växt- och djurliv. Erosionen och därmed mängden näring som transporteras i vattendraget minskar också betydligt.

Andra sätt att minska läckaget av främst fosfor till vattendragen är att varken plöja eller gödsla odlingsmark som översvämmas vid höglödessituationer.

Anlagda våtmarker i Skåne har visat sig vara kostnadseffektiva "reningsverk", som tar bort näringsämnen och kemikalier ur vattnet. För våtmarker anlagda inom Kävlingeåprojektet varierar reningskostnaden mellan cirka 30-60 kronor per kilo kväve som inte når havet, räknat på en livslängd på 20 år. Denna kostnad står sig väl i jämförelse med andra åtgärder såsom fånggrödor, vårbearbetning med fler åtgärder i jordbruket. Utöver våtmarkernas värde för vattenrening tillkommer andra fördelar "på köpet", exempelvis växt-, djur- och friluftsliv. (Weisner & Strand 2010).

En genomgång av svenska studier av våtmarkers ekonomiska värde visar att den årliga kostnaden för att ersätta de ekosystemtjänster som förloras vid en utdikning kan uppgå till 4-5 miljoner kronor eller närmare 2000 kronor per hektar (Gren & Söderqvist 1996).

Nyanlagd våtmark vid Djuramossa.

RIKTLINJER

- Kulverterade vattendrag öppnas där så är möjligt.
- Dagvattenanläggningar bör utformas med hänsyn till rekreativa och biologiska värden.

När dikeskanterna flackas av, får vattnet mer plats. Här ser man Lussebäcken söder om Fältarpsvägen före och efter ett regn. Bäckan rann tidigare i ett smalt dike utan någon strandzon, se bild nedan.

Lussebäcken under omgrävning, östra sidan har flackats ut och arbete pågår längs den västra.

Bred trollsländehona vid Allerums våtmark.

Exempelområden

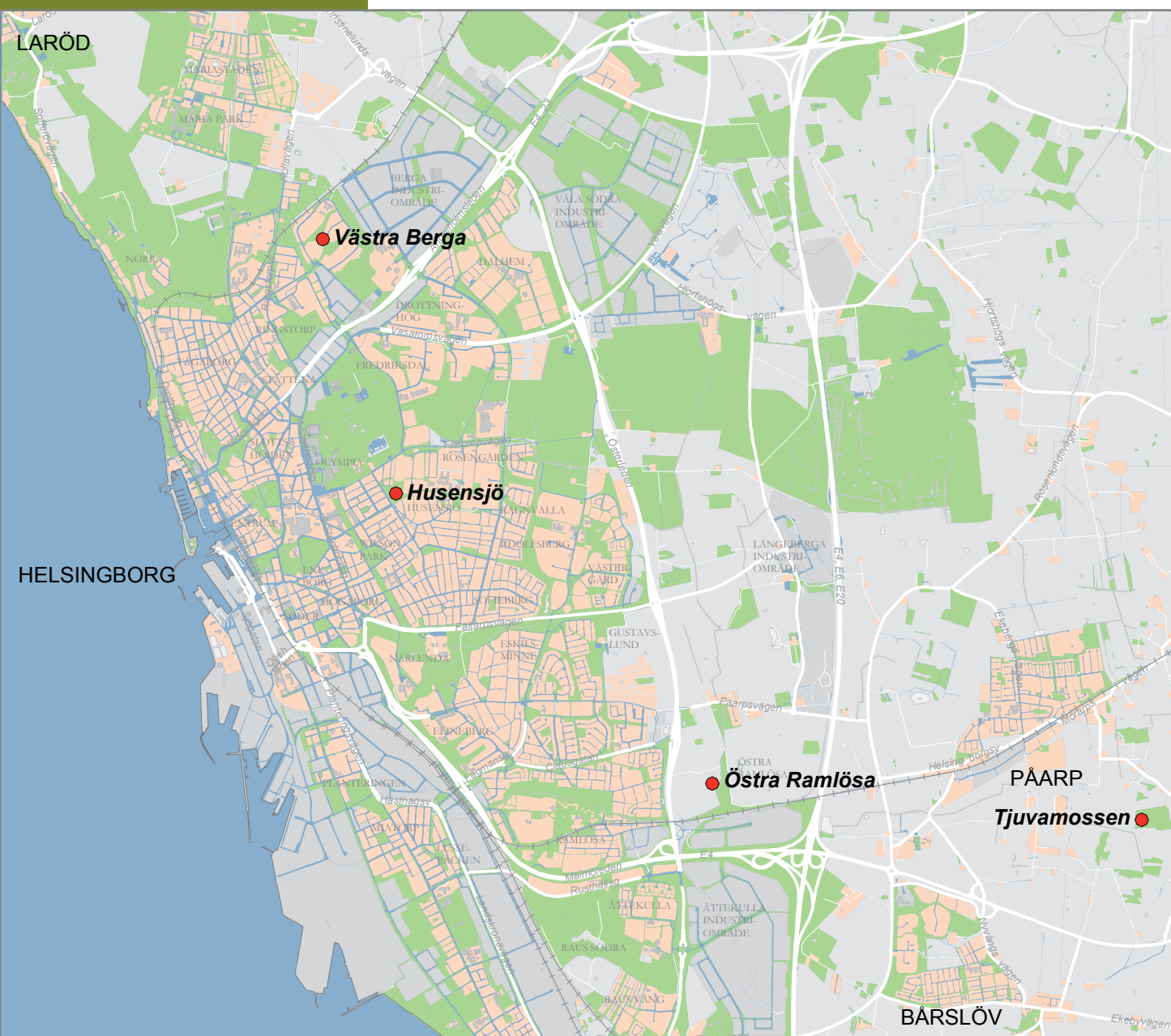
Att förbättra ekosystemtjänsterna

Ett av målen för grönstrukturen i Helsingborg är att den ska innehålla fler värden och funktioner. En av strategierna är att förbättra befintliga områden och få dessa mångfunktionella. I detta kapitel redovisas förbättringsförslag för fyra olika delområden i Helsingborg.

Exemplen är hämtade från ett bostadsområde - Husensjö, ett industriområde - Västra Berga och två områden i jordbrukslandskapet - Tjuvamossen och Östra Ramlösa.

Metoden bygger på att kortfattat kartlägga nuvarande värden och förbättringsbehov utifrån ekosystemtjänsterna rekreation, biologisk mångfald, luftrening, vattenfördröjning och klimatutjämning. Utifrån platsens förutsättningar listas därefter olika åtgärder som skulle förbättra ekosystemtjänsterna.

Exemplen som redovisas ska ses som idéförslag till ett fortsatt arbete. Det finns i dagsläget inga planer på att förverkliga just dessa åtgärder.

De fyra exempelområdena markerade med röd punkt.

Ängsmark i Fredriksdal.

Ett enkelt sätt att höja värdet i en park eller ett naturområde är med hjälp av fågelholkar.

Grönområden behöver bli tillgängliga för den pedagogiska verksamheten.

Husensjö park

Husensjö park - planteringar utan gränser.

Värden idag

Areal: 3 hektar.

Status: Områdespark i Husensjö och Rosengården.

Rekreativa värden: Lekplats, fotbollsplan, basketplan, kullar för pulkaåkning, äldre skateboardramp, "vild hörna" för lek och kojbyggen. Höga rekreativa värden.

Biologiska värden: Välutvecklat buskridå och varierande trädskikt. Ett par ovanligare växtarter har hittats i området. Måttliga biologiska värden.

Vatten: Det finns inga vattenytor i den här parken eller andra närliggande grönområden i stadsdelen. En lågt belägen del av gräsytan fungerar som översvämningssområde om dagvattenledningen bräddar över.

Luft: Det finns en skyddande träd- och buskridå mot trafiken på Jönköpingsgatan.

Klimat: Parkområdet fungerar bra för utjämning av stadens klimat.

Behov: Komplettera parken med grillplats och väderskydd. Fördröja dagvatten. Förstärka de biologiska värdena.

Illustration: Monica Backström

Vy över del av Husensjö park.

Stenparti med sandig mark anläggs. Plantering av bärande och blommande buskar.

En dagvattendamm anläggs i en lågpunkt. Den utformas så att den alltid har lite vatten och ökar de rekreativa värdena i parken.

Här byggs en grillplats med väderskydd.

Långgräsyta omvandlas till äng genom insådd av ängsfröer och slätter.

Holkar för fåglar och fladdermöss sätts upp.

Om ytterligare fördröjning av dagvatten behövs kan fotbollsplanen sänkas och fungera som översvämningssyta vid kraftiga regn.

Ett örört och "vildvuxet" parti sparas för djurliv och kojbygge.

Dagvattenledning öppnas upp och utformas till en öppen bäck som fylls med vatten när det regnar.

Ortofoto 2010 med föreslagen dagvattendamm och öppet dike inritat i bilden.

Illustration: Monica Backström

Vy över del av parken där förbättringsåtgärder gjorts: stenparti, död ved, dagvattenhantering med bäck, buskplantering och fågelholkar.

Västra Berga

Västra Berga bostadsområde.

Värden idag

Areal: 10 hektar totalt, uppdelat på 3 olika delområden.

Status: Områdespark i Västra Berga och delar av Ringstorp.

Rekreativa värden: Lekplats, näridrottsplats, fotbollsplan, kullar för pulkaåkning, få områden med "vild natur" för lek och kojbyggen. Höga rekreativa värden.

Biologiska värden: Viss variation mellan öppna gräsytor, träd, buskar samt en mindre damm i norra delen. De ovanligare arterna ängsdaggkäpa och backnejlika har hittats i området. Måttliga biologiska värden.

Vatten: Det finns en mindre damm som tar emot delar av Västra Bergas dagvatten innan det går vidare i ledning till Öresund.

Luft: Det finns en skyddande träd- och buskridå utmed gränsen mot Västra Berga industriområde som fungerar som luftfilter i viss mån.

Klimat: Parkområdet fungerar bra för utjämning av stadens klimat.

Behov: Komplettera parken med naturliga "vilda" miljöer för kojbyggen och lek. Grillplats och väderskydd. Fördröja och rena dagvatten. Förstärka de biologiska värdena.

Illustration: Monica Backström

Vy över befintlig damm med staket och buskage.

Befintliga dungar i norra delen byggs på för att skapa en mer skogslik karaktär som kompletterar övrig parkmark.

Här byggs en grillplats med väderskydd.

Delar av långgräsytan omvandlas till äng genom att man river upp ytan, sår in ängsväxter och slåtter området.

Nya flacka diken anläggs genom parkstråken för att leda dagvatten när det regnar.

Befintlig damm byggs ut och kanterna görs flackare så att de blir säkra. Buskvegetationen glesas ut för att få ljus till vattnet. Dagvatten från Västra Berga industriområde leds hit. En träbrygga för hävning i dagvattendammen anläggs.

Ortofoto 2010 med föreslagen dagvattendamm och öppet dike inritat i bilden.

Illustration: Monica Backström

Vy över del av den norra parkdelen där den befintliga dagvattendammen har byggts ut och gjorts tillgänglig med bro. Kanterna har blivit flackare för naturundervisning och buskplanteringen har gallrats för att få mer solljus till vattnet.

Östra Ramlösa

Östra Ramlösa.

Värden idag

Areal: 200 hektar.

Status: Odlingslandskap som planeras för bebyggelse.

Rekreation: Större delen är åkermark med begränsad framkomlighet. Här finns gröna inslag av trädriddåer, stengärdesgårdar, Lussebäcken samt Långebergaskogen. I söder finns även flera märgelgravar och dammar.

Biologisk mångfald: Flera värdefulla naturmiljöer finns idag, främst trädgångar och trädriddåer. Lussebäcken som rinner genom området har bitvis fina strömvattenmiljöer och här finns även uppvändande öring.

Vatten: Det södra området ligger lågt. Här finns en mindre fördröjningsdamm. Både Lussebäcken och nedströms liggande Råån är påverkade av övergödning. Området nedströms är känsligt för översvämningar och erosion.

Luft: Begränsat med vegetation som re- nar luften.

Klimat: Området fungerar mindre bra för klimatutjämning.

Behov: Förbättra tillgängligheten och upplevelsevärdena. Förbättra vattenhantering inför kommande exploatering för både rening och fördröjning. Förstärka de biologiska värdena både utmed Lussebäcken och Långebergaskogen.

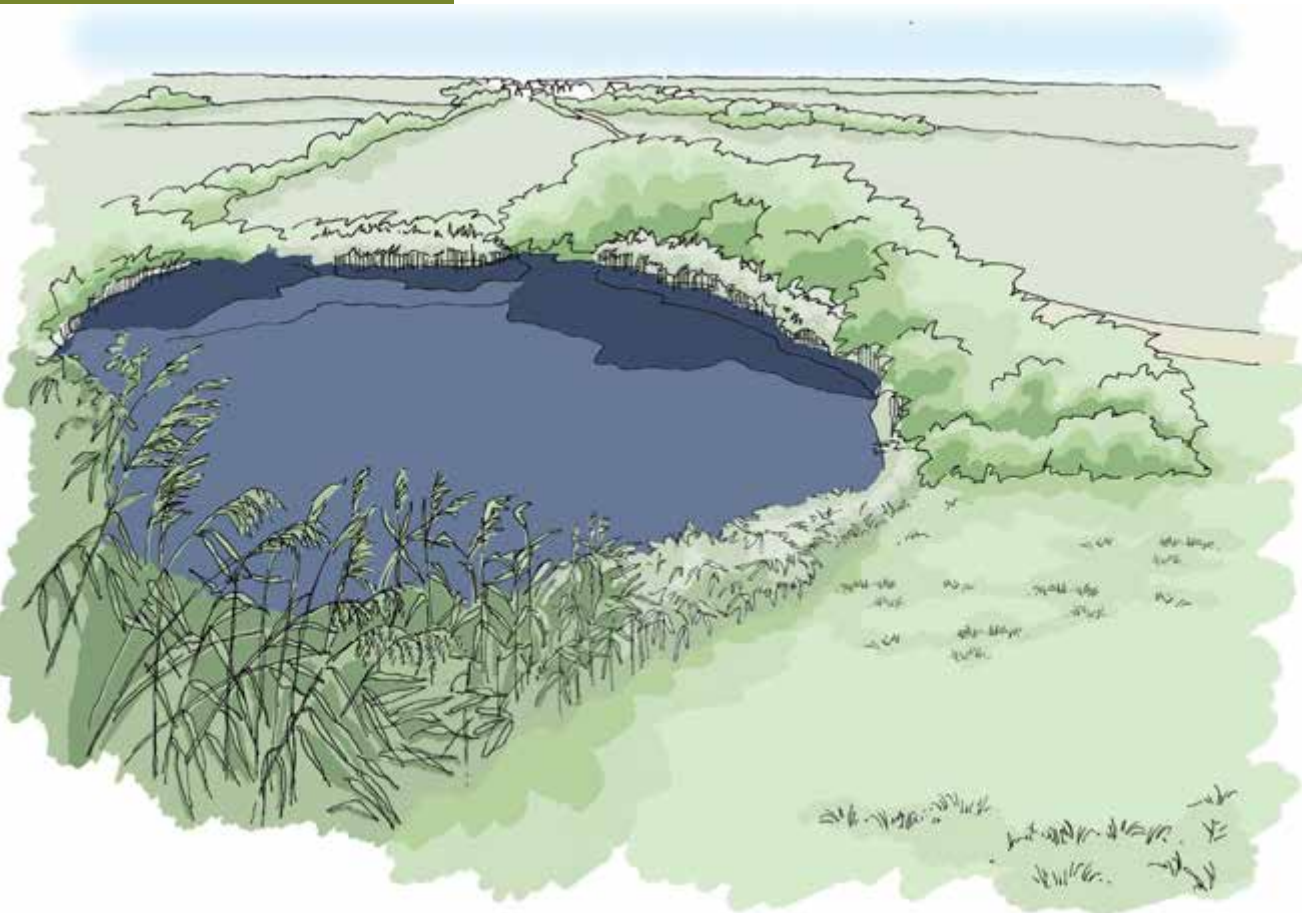

Illustration: Monica Backström

Vy från söder med den befintliga dammen och trädriddåer.

- Delar av Lussebäckens branta kanter fasas av för att rymma mer vatten och få bättre vattenrening och mer strandzon för växter och djur.
- På ett par platser läggs lekgrus ut på Lussebäckens botten för att förbättra för öringen.
- Gångstigar anläggs utmed Lussebäcken.
- I söder anläggs flera våtmarker för att fördröja och rena dagvattnet från planerad bebyggelse.
- Våtmarksområdet görs tillgängligt för allmänheten med hjälp av stigar, spångar, hävningsplattform och uteklassrum.
- I den befintliga dammen gör man det möjligt att kunna bada.

Ortofoto 2010 med föreslagna dammar och skogsplanteringar inritade i bilden.

Illustration: Monica Backström

Vy över Östra Ramlösa från söder med ny bebyggelse där befintlig damm har fått en brygga för bad och fiske. Nya våtmarker och trädplanteringar syns i mitten och till höger i bilden.

Tjuvamossen

Tjuvamossen.

Värden idag

Areal: 70 hektar.

Status: Odlingslandskap.

Rekreation: Område som ligger söder om Påarp och har begränsad framkomlighet. Här finns både intensivt och extensivt brukad mark med inslag av träddridåer och mindre skogsdungar.

Biologisk mångfald: Skogsdungarna är viktiga inslag i jordbrukslandskapet och här har hittats några ovanligare arter som smörboll, stor bockrot och kärnäva.

Vatten: Området har tidigare varit en större våtmark, marken ligger lågt och är fuktig. Genom området går ett öppet dike i öst-västlig riktning. Det finns även ett kulverterat dike.

Luft: Idag har det begränsad betydelse för luftrening för närliggande bebyggelse.

Klimat: Busk- och trädvegetation har positiv inverkan på klimatet.

Behov: Tillgänglighet och upplevelsevärden för rekreation. Biologiska värden, främst fågellivet. Vattenfördröjning.

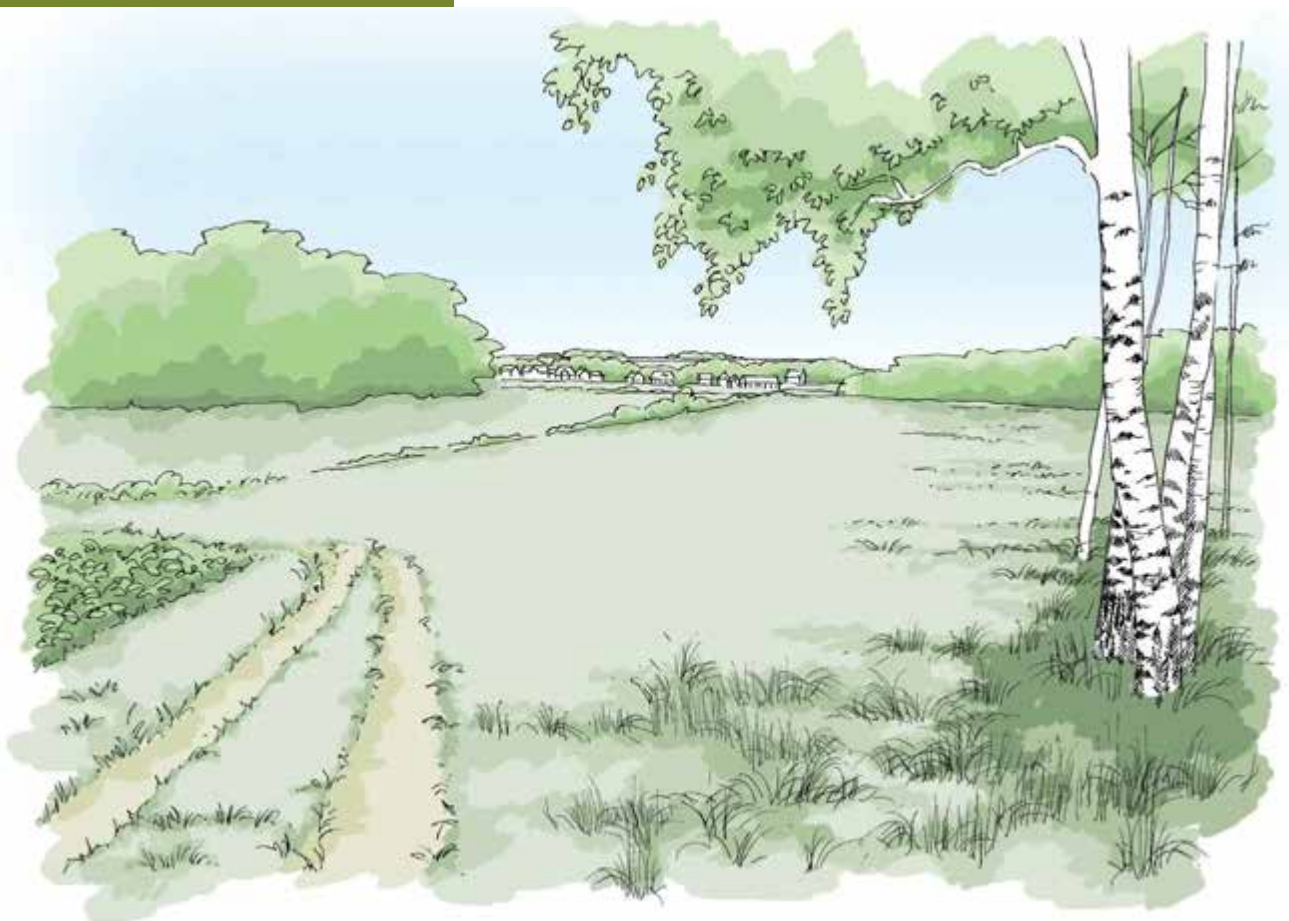

Illustration: Monica Backström

Vy från söder mot Påarp.

En natur- och kulturstig anläggs mellan Påarp och Bårslöv.

Naturvårdsinriktad skogsskötsel i dungarna.

Våtmarker anläggs och kulvererat vatten öppnas upp.

Ridning blir möjligt utmed stigen.

Våtmarksområdet stängslas in så att betesdjur kan hålla området öppet.

Ett utkikstorn byggs söder om våtmarken för att underlätta fågelskådning. Informationstavlor sätts upp om natur- och kulturvärden.

Ortofoto 2010 med föreslagna våtmarker inritade i bilden.

Illustration: Monica Backström

Vy från söder där Påarps bebyggelse anas i horisonten. Här ser vi utkikstornet med informations-skyltar, gång- och ridstig samt anlagda våtmarker med betesdjur.

Småorternas grönstruktur

Småorter som behandlas i grönstrukturprogrammet, samt lägen för tågstationer.

Småorter

- Allerum-Hjälmslutt
- Bårslöv
- Domsten
- Gantofta
- Hittarp-Laröd
- Hasslarp och Kattarp
- Mörarp
- Pääarp
- Rydebäck
- Vallåkra
- Ödåkra

Naturen kring stationsorterna är en resurs för hela kommunen

I 2010 års översiktplan för Helsingborg pekas stationssamhällena ut som prioriterade utvecklingsområden. Eftersom orterna nås med tåg kan satsningar på naturområden och vandringsleder där gynna hela kommunen. (Se vidare i avsnittet *Rekreativstruktur på landsbygden*, sidan 46).

Detta avsnitt belyser grönstruktur och rekreativvärden i kommunens småorter. Styrkor och utmaningar skiljer sig från fall till fall, men det finns samtidigt förutsättningar som är gemensamma för många av orterna.

De småorter som beskrivs har mer än 400 invånare och nästan alla har en skola.

Parkerna är i regel små

Till följd av en bebyggelse som mestadels består av villor är invånartätheten i småorterna låg. Att färre människor samsas om parkerna, samt att tillgången på egen trädgård är hög, gör att behovet av stora parker minskar. Dock kräver vissa parkaktiviteter lite större ytor för att rymmas. Det är även viktigt att det finns platser som är stora nog att kunna fungera som mötesplats för orten.

Nya parker behöver i första hand tillskapas i områden där gångavståndet till en park på minst 1 hektar överstiger 300 meter. I Hasslarp och Hittarp finns i nuläget inte någon park som är större än 1 hektar.

Skogsdungar i landskapet är i regel privatägd produktionskog

Privatägd skog på landsbygden är tillgänglig enligt allemansrätten, men samtidigt har kommunen inte rådighet över hur den förvaltas. Med undantag från de områden som är naturreservat är skogen primärt till för virkesproduktion. Åtgärder som skapar eller utvecklar rekreativvärden kan bara vidtas med markägarens samtycke. Således är en god dialog med berörda markägare viktig för att åstadkomma nya rekreativvärden.

Jordbrukslandskapet kan bli mer tillgängligt

Orterna ligger oftast i jordbrukslandskapet med privatägda produktionsmarker. Att hitta former för att öka tillgängligheten och skapa stråk i landskapet är angeläget.

Avståndet till större naturområden är ofta längre än 1000 meter

Att förkorta avståndet till större naturområden genom att anlägga nya kräver stora insatser. Först och främst bör man verka för en god närhet till befintliga naturområden genom att tillskapa stråk som i sig själva möjliggör rekreation och landskapsupplevelser. Sådana insatser bidrar samtidigt till att tillgängliggöra det omgivande jordbrukslandskapet.

Störst behov av att nå natur har Bårslöv, Kattarp och Pääarp. I havsnära lägen – i Domsten, Hittarp/Laröd och Rydebäck – är tillgången på natur betydligt bättre än inåt landet.

Större naturområden ligger ofta långt bort från skola och förskola

Skogsdungarna kring småorterna är små och i många fall ensartade. För att ta sig till större naturområden och för att nå olika sorters natur är många skolor och förskolor beroende av buss eller tåg.

Möjligheterna till fysisk aktivitet är begränsade

I de större orterna – Hittarp/Laröd, Rydebäck och Ödåkra – är möjligheterna till fysisk aktivitet goda, men i övrigt saknas ofta slingor för promenad, joggning eller ridning, liksom näridrottsplatser som får användas av alla.

Om förslaget

Den största utmaningen för att uppnå en väl sammanhållen grönstruktur med goda möjligheter till rekreation, handlar om att förbättra förutsättningarna att röra sig i omgivande jordbrukslandskap och skogsdungar genom tillskapande av stråk av god kvalitet. Analyser och förslag på följande sidor pekar ut önskvärda sådana förbindelser, samt grönområden där det är viktigt att utveckla och säkerställa rekreativvärden.

En stor del av de stråk och större grönområden som föreslås i detta avsnitt ingår i den övergripande rekreativstrukturen för landsbygden, men på kartorna över småorternas grönstruktur redovisas enbart stråk som anses ha betydelse för ortsbornas vardagliga behov av rekreation. (En karta som visar samtliga övergripande stråk för landsbygden finns på sidan 47.)

I närbarhetsanalyserna för respektive ort beaktas större naturområden på minst 15 hektar som ägs av kommunen och sköts som parkmark, eller som skyddas av områdesbestämmelser, till exempel naturreservat. Privatägda skogsdungar som saknar planskydd redovisas på kartorna med en egen färg. Parker över 0,2 hektar redovisas i en gemensam kategori, men i närbarhetsanalysen beaktas bara parker som är 1 hektar eller större. (En beskrivning av riktlinjer för tillgång och närhet till park och natur finns på sidan 47.)

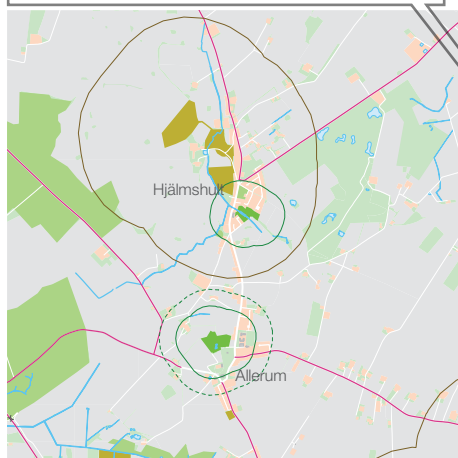
Allerum-Hjälmskult

Nytt grönt stråk längs Skavebäcken skulle ge en naturnära trekilometersslinga.

Naturområde som enligt ÖP 2010 bör utvecklas och skyddas.

Privatägd skogsdunge som bör överföras till allmän platsmark.

Utveckling av vattendrag och våtmarker enligt ÖP 2010.

Näbarhet och barriärer.

Näbarhet i gångavstånd

- Högst 1 km till natur > 15 hektar
- Högst 300 m till park > 1 hektar
- Högst 500 m till park > 3 hektar

Barriärer

- Väg 70 km/timme eller mer
- Vattendrag eller dike

Privatägd skog som enligt ÖP 2010 bör utvecklas och skyddas.

Ny förbindelse med Prästaskogen skulle ge ett sammanhållet grönt stråk.

Allerum och Hjälmskult ligger längs Jons-torpsvägen i ett småskaligt jordbrukslandskap.

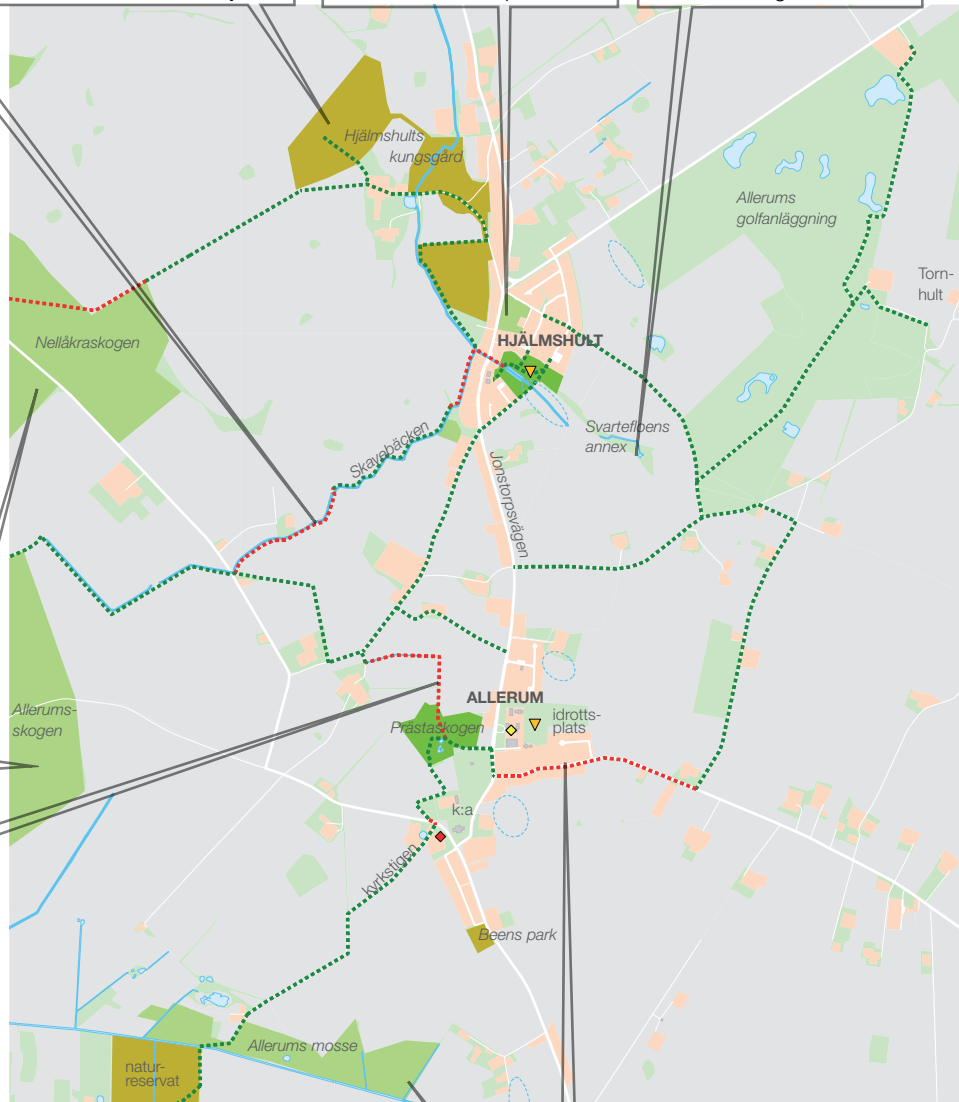
Merparten av byborna i Allerum och Hjälmskult når en park på minst 1 hektar inom 300 meters gångavstånd. I Allerum finns på kyrkans mark två grönområden som i praktiken fungerar som parkmark – dels den tre hektar stora Prästaskogen, dels det mindre naturområdet Beens park där man firar valborg. I övrigt har idrottsplatsen i Allerum en samlande funktion för orterna.

Skola och förskola har nära till park och natur och når inom cirka två kilometer större natur i Allerumsskogen.

I Hjälmskult har invånarna nära till skog kring Hjälmskults kungsgård, medan Allerum saknar ett större naturområde inom 1000 meter.

Ett nät av mindre vägar möjliggör promenader ut i landskapet, men biltrafik och smala vägrenar hos flera av dem begränsar användbarheten. Av de minsta vägarna passerar några genom gårdar och kan därför upplevas som privata.

Inom två kilometers gångavstånd ligger kommunens största skogsdungar Nellåkra- och Allerumsskogen. Båda är utpräglade

Grönstruktur i Allerum-Hjälmskult.

produktionsskogar där rekreationsvärdena kan förbättras. Föreslagna stråk skulle öka närheten till skogarna och sammanbinda dem i en slinga.

På närmare håll för Allerumborna ligger Allerums mosse, en våtmark med kulturella och biologiska värden som delvis är naturreservat. Området nås genom den gamla "kyrkstigen" från Allerum till Hittarp och föreslås i ÖP 2010 utvecklas och skyddas.

I Allerum-Hjälmskult föreslås nya områden för stadsutveckling. På sikt skulle detta medföra en fördubbling av orternas invånarantal, och då blir det även viktigt att utveckla nya stråk och grönområden. På de platser i anslutning till bebyggelse där dagvattendamm planeras skulle nya rekreationsvärden och parkkvaliteter kunna tillskapas.

Sträcka där planerad gång- och cykelväg kan binda ihop befintliga gröna stråk.

Naturområde på privat mark som bör utvecklas och skyddas enligt ÖP 2010.

Stråk

- Befintligt grönt stråk
- Möjligt grönt stråk

Områden

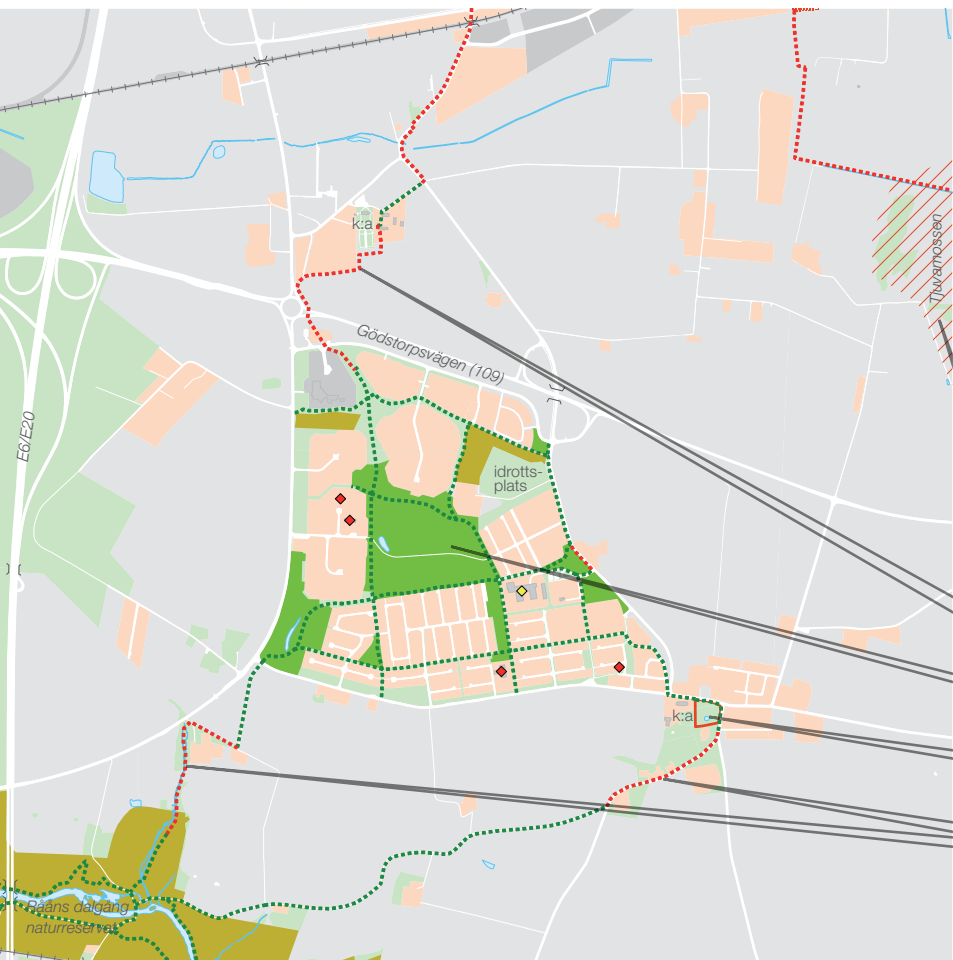
- Park (> 0,2 hektar)
- Natur (> 0,2 hektar)
- Skogsdunge (ej skyddad)
- Övrig grön yta

- Planerat område för stadsutveckling
- Område där dagvattendamm övervägs

Platser

- ▼ Grön mötesplats för hela orten
- ◆ Grundskola
- ◆ Förskola

Bårslöv

- Nåbarhet och barriärer.*
- Nytt naturreservat eller rekreationsområde som enligt ÖP 2010 bör utvecklas och skyddas.
  - Nytt grönt stråk skulle ge slinga till Päärp.
  - Park som bör vidareutvecklas.
  - Gröning på kyrkans mark skulle kunna detaljplanläggas som parkmark.
  - Nytt grönt stråk skulle ge slinga till Råådalen med vandringsled mellan Gantofta och Råå.

Grönstruktur i Bårslöv.

- Stråk**
- Befintligt grönt stråk
  - Möjligt grönt stråk
- Områden**
- Park (> 0,2 hektar)
  - Natur (> 0,2 hektar)
  - Övrig grön yta
- Platser**
- Grön mötesplats för hela orten
  - Grundskola
  - Förskola
- Nåbarhet i gångavstånd**
- Högst 1 km till natur > 15 hektar
  - Högst 300 m till park > 1 hektar
  - Högst 500 m till park > 3 hektar
- Barriärer**
- Väg 70 km/timme eller mer
  - Järnväg
  - Vattendrag eller dike

Bårslöv ligger omgivet av åkerlandskap i alla riktningar, men har god tillgång på parker.

I ortens hjärta ligger en rymlig områdespark vars armar sträcker sig i mellan bebyggelsen. En bussgata skiljer områdesparken i två delar, varav den södra är mer aktivitetsinriktad med kortklippta gräsytor och den norra mer naturlik med ängsartad vegetation. I den senare skulle fler stigar kunna anläggas. I nordöstra delen av orten ligger en idrottsplats omgiven av ängsytor. Trots skyddsplanteringar i tätortsranden är området påtagligt bullerstört.

I sydöstra Bårslöv, runt kyrkan, är avståndet till park på minst 1 hektar betydligt längre än 300 meter och även gröningar saknas. En befintlig grönyta intill kyrkan används i viss mån idag, och omvandling till parkmark vore värdefullt.

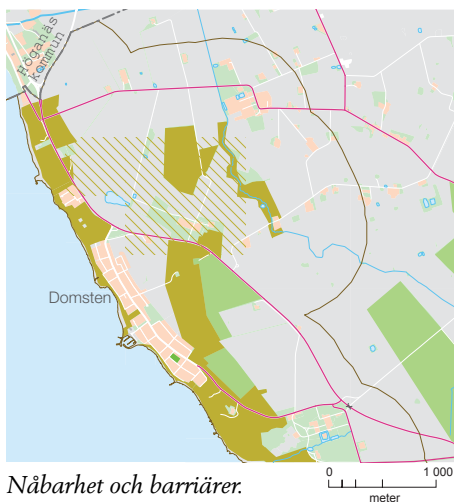
Skola och förskola är väl försörjda med park, men tillgången på natur är dålig.

Närmaste större naturområde är Råådalen i söder, vilket för de allra flesta bårslövsbor ligger längre bort än 1000 meter.

Medan tätorten har ett väl utvecklat system av gröna stråk är det desto svårare att ta sig ut i det omgivande landskapet. Skyddsplanteringar i form av täta vegetationsridåer kantar tätorten längs tre sidor. Bortom dessa ligger E6/E20 i väster, och väg 109 i norr, vilka är både barriärer och källor till buller.

Först och främst föreslås att ett grönt stråk till Råådalen skapas. Det är också önskvärt att den planerade cykelvägen norrut till Päärp ges sådana rekreationsvärden att den kan fungera för promenader. Om Tjuvamossen utvecklas till naturreservat/rekreationsområde skulle ett grönt stråk mot Päärp kunna kopplas ihop med detta. I övrigt är det önskvärt att de gröna stråken anordnas på ett sådant sätt att promenadslingor skapas i jordbrukslandskapet.

Domsten

Nåbarhet och barriärer.

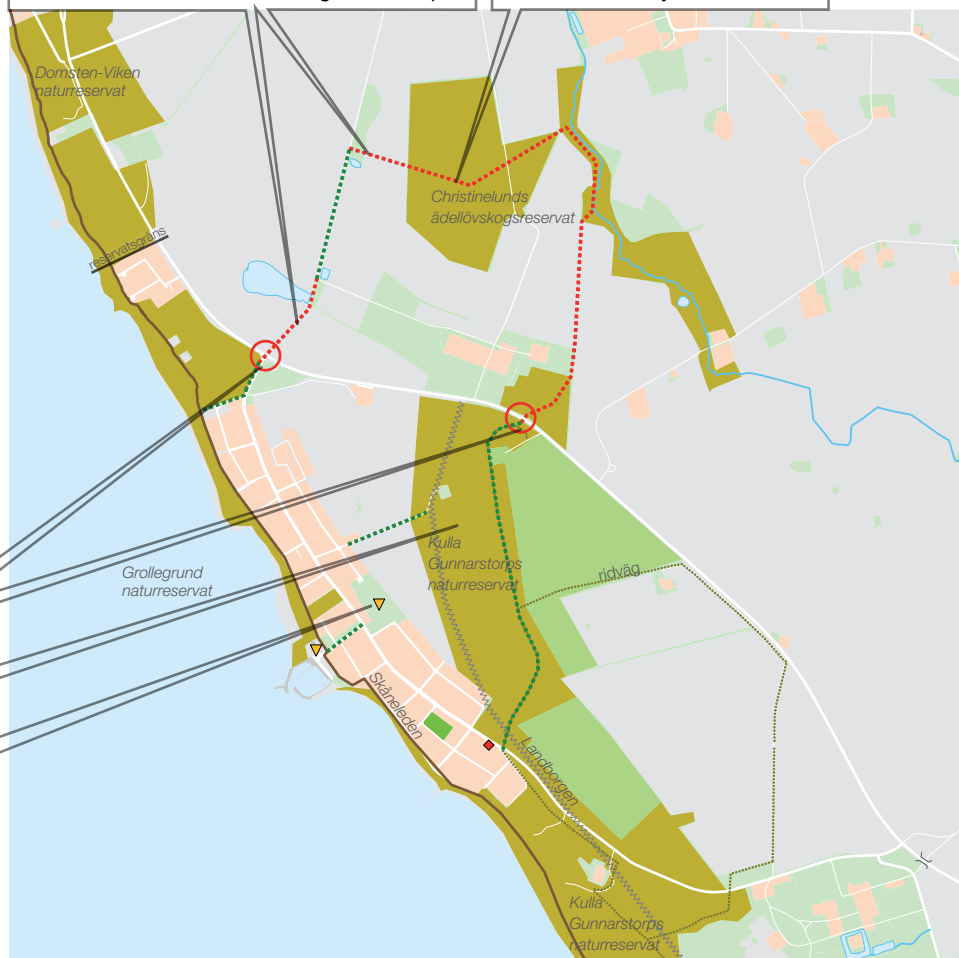
Behov av säker passage.

Naturområde som enligt ÖP 2010 bör utvecklas och skyddas.

Område för idrottsändamål i plan, där grönyta föreslås säkerställas som parkmark i detaljplan.

Nytt grönt stråk skulle ge ökad närbarhet till Christinelund och rekreationsslinga i landskapet.

Naturområde som enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas.

Grönstruktur i Domsten.

Domsten ligger längs havet, väster om Landborgen, med naturreservaten Domsten-Viken i norr och Kulla Gunnarstorp i söder och öster.

Ortens parker består av en gröning i söder, och i öster ett grönområde som i plan anges för idrottsändamål. Här ryms förutom tennisbanor även en lekplats samt en bollplan. Området kan fungera som närpark. Ett grönt stråk går från hamnen, med kiosk och samlingslokal, österut till Bygatan. Både hamn- och idrottsområde fungerar som samlingsplatser i orten.

Norra delen av Domsten saknar helt tillgång på parker, men i angränsande naturområde och längs stranden finns öppna ytor som till viss del kan användas på motsvarande sätt.

Förskolan på orten ligger i söder och har god närbarhet till både gröning och natur.

Skåneleden som passerar genom Domsten ger goda promenadmöjligheter längs kusten, och även cykelvägen Helsingborg-

Höganäs går här. I övrigt finns i orten få gröna stråk men desto fler villagator att röra sig längs.

Nåbarheten till större naturområden är mycket god. Samtliga invånare når inom 1000 meter antingen Domsten-Vikens hedlandskap eller Kulla Gunnarstorp med bäckraviner, utsiktsplatser och goda möjligheter till friluftsliv. Ytterligare ett större naturområde, Christinelunds ädellövskogsreservat, ligger nära Domsten men nåbarheten behöver förbättras. Väg 111 är i sammanhanget en stark barriär. Men med en säker passage skulle en rekreationsslinga som kopplar samman de tre naturreservaten med varandra och med Skåneleden, kunna skapa, något som skulle ge stora mervärden.

Stråk

- Befintligt grönt stråk
- Möjligt grönt stråk

Områden

- Park (> 0,2 hektar)
- Natur (> 0,2 hektar)
- Skogsdunge (ej skyddad)
- Övrigt grönt område

Platser

- Grön mötesplats för hela orten
- Förskola

Nåbarhet i gångavstånd

- Högst 1 km till natur > 15 hektar
- Högst 300 m till park > 1 hektar
- Högst 500 m till park > 3 hektar

Barriärer

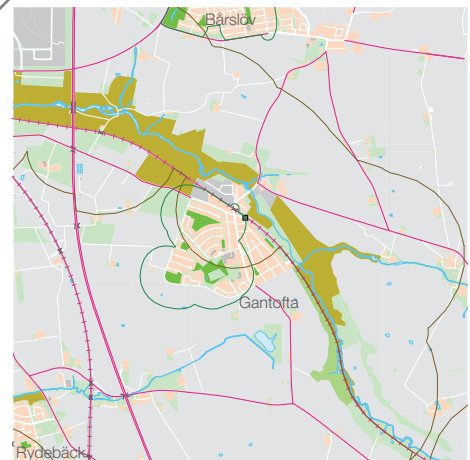
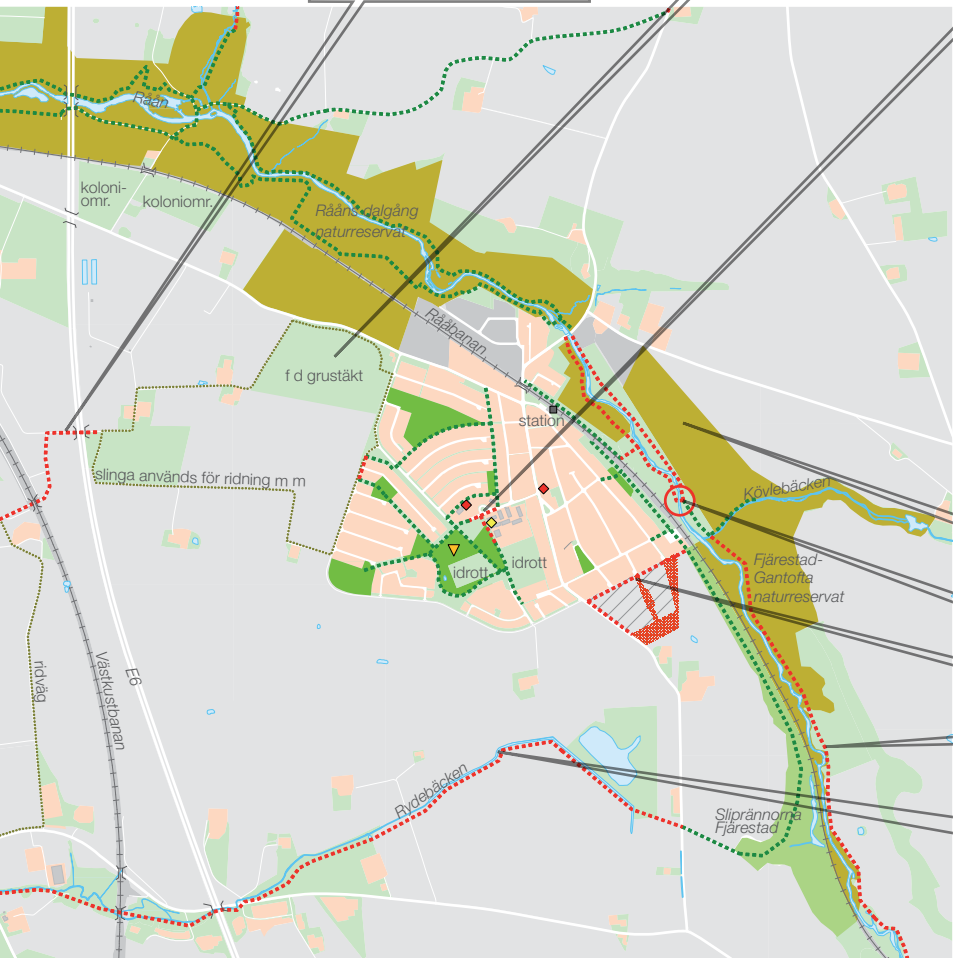
- Väg 70 km/timme eller mer
- Vattendrag eller dike

Gantofta

Möjlig förbindelse till rid-slinga öster om Örby ångar.

Område som enligt FÖP Gantofta bevaras, men som ej är reglerat i plan.

Sammankoppling av gröonstråk vid grundskolan skulle ge sammanhållen gröonstruktur.

Nåbarhet och barriärer.

Område som enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas; stigar skulle behöva anläggas.

Gångbro föreslås över Råån enligt FÖP Gantofta.

Grönt stråk som föreslås i pågående plan.

Grönt stråk mot Vallåkra enligt FÖP Gantofta; delsträcka i möjlig vandringsled Råå-Tågarp.

Nytt grönt stråk enligt FÖP Gantofta skulle ge förbindelse till Rydebäck, kusten och Skåneleden.

Grönstruktur i Gantofta.

Gantofta ligger vid Råådalen med Rååbanan i nordost och med det öppna åkerlandskapet i söder och väster.

Tillgången på parker är god, men hos några av dem kan kvaliteterna behöva förbättras. Idrottsplatsen med omkringliggande kullar, gräsmattor och gångvägar har en samlande funktion för orten – här håller byalaget midsommarfirande och området är en stor tillgång för närliggande skola och förskola.

Skola och förskola når både park och natur men behöver under friluftsdagar åka tåg eller buss för att nå skog eller hav.

En park på minst 1 hektar nås inom 300 meters gångavstånd, utom i ortens sydöstra delar. I det nya bostadsområde som nu planeras får man tillgång till gröning, men det kommer fortfarande att saknas en park på minst 1 hektar.

I västra delen av Gantofta finns gröna gång- och cykelstråk som med små insatser skulle kunna kopplas ihop till en mycket välfungerande gröonstruktur. Framförallt föreslås att gröonstråken i anslutning till

ortens grundskola förstärks. I öster saknas gröna stråk men lågtrafikerade villagator fungerar här som promenadvägar.

Nordost om Gantofta och järnvägen flyter Råån genom två större naturreservat. Väster om Gantofta finns promenadstigar på åns båda sidor och en förbindelse hela vägen till Råå. Öster om orten är framkomligheten längs ån mycket begränsad, och nya stigar skulle behövas. På sikt kan dessa ingå i föreslagen vandringsled Råå-Tågarp.

Eftersom järnvägen bara kan korsas på ett enda ställe utgör den en betydande barriär som bland annat medför att boende i tätortsranden inte når ett större naturområde inom 1000 meter. Om Gantofta växer österut bör möjligheterna att anordna en ny järnvägsövergång för fotgängare undersökas.

I övrigt föreslås ett grönt stråk som från Gantofta följer Rydebäcken västerut. Detta skulle ge ortens invånare både en förbindelse till havet och bättre möjligheter att röra sig i omgivande åkerlandskap. Det skulle dessutom innebära en länk mellan Råådalen och Skåneleden vilken kan bli av intresse för hela regionen.

Hittarp/Laröd

Näbarhet och barriärer.

Nytt stråk och säker passage skulle förbättra näbarheten till Allerumsskogen.

Parkmark enligt gällande detaljplan genomförs.

Viktigt landskapligt mellanrum där landskapskarakterer enligt ÖP 2010 utvecklas.

Naturområde som enligt ÖP 2010 bör utvecklas och skyddas.

Hittarp och Laröd ligger längs havet och Landborgen och skiljs åt genom en skogsdunge som bildar ett viktigt landskapligt mellanrum. Medan bebyggelsen i Laröd ligger samlad öster om Landborgen delas Hittarp i en västlig (nedanför Landborgen) och en östlig (ovanför Landborgen) del.

Laröd har flera parker över 1 hektar men ingen som framstår som den samlade platsen för hela orten. Parker på minst 1 hektar nås inom 300 meters gångavstånd i de centrala och norra delarna, men saknas i nordost, där en ny park planeras, och i sydväst, där gröningar och egna trädgårdar till viss del uppväger. En stor resurs för Laröd är Sofiero slottsträdgård som har fri entré under lågsäsongen. Här firar larödsborna traditionellt midsommar.

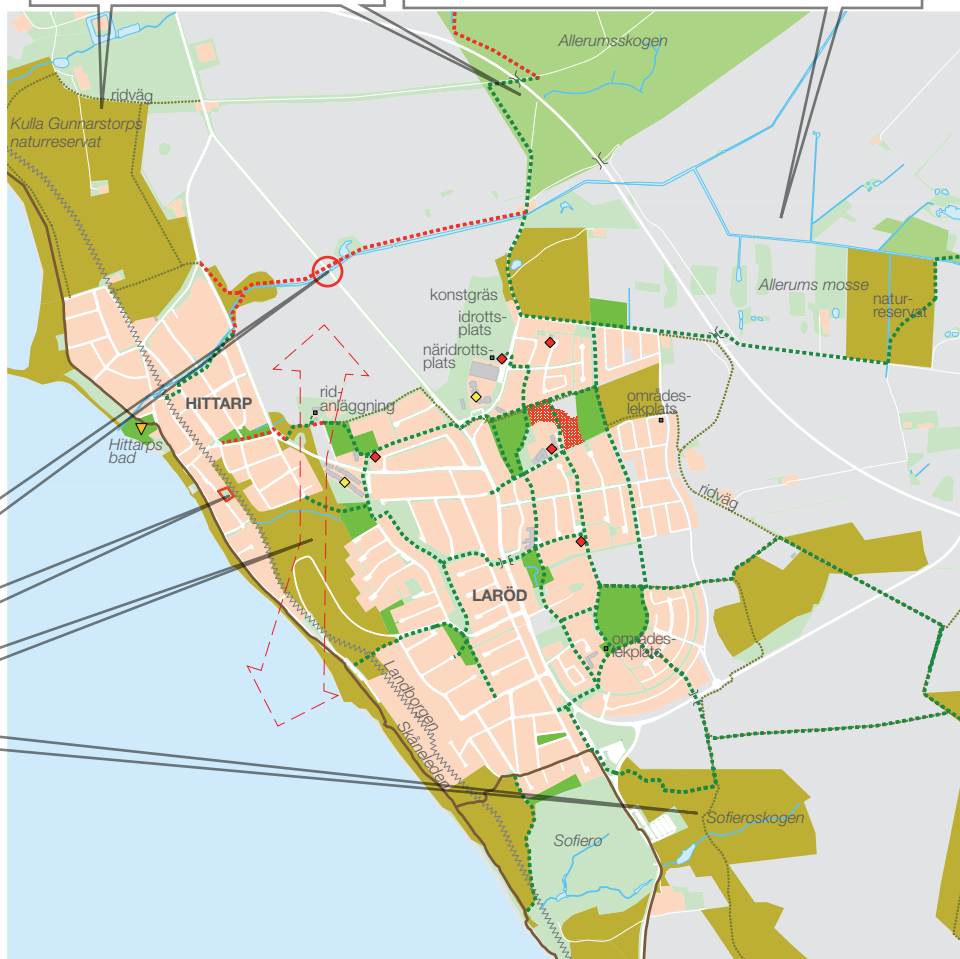
Allteftersom Laröd vuxit österut har en väl utvecklad struktur av gröna gång- och cykelstråk tillskapats. I västra delen, på ställen där stråk saknas, tar gröna och sparsamt trafikerade villagator vid.

Skola och förskola ligger intill de gröna stråken och har nära till såväl skog, hav och park. Pålsjö skog som bland annat används för orientering finns på cykelavstånd.

I Hittarp saknas gröna stråk, men befintliga gator är små och överlag promenadvänliga. Landborgens sträckning genom orten begränsar biltrafiken och ger samtidigt vy över Öresund.

Naturområde i privat ägo som enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas.

Till största del privatägd mark där natur, vattendrag och våtmarker enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas.

Grönstruktur i Hittarp-Laröd.

Grönytorna i Hittarp är få och mycket små. Vid Hittarps bad finns en gröning där midsommarfirande äger rum, och denna fungerar som samlade plats för orten. För att nå en park på minst 1 hektar får man ta sig till Laröd.

Näbarheten till större naturområden är god i både Hittarp och Laröd. Kulla Gunnarstorps naturreservat med strövstigar, bäckraviner och utblickar över havet gränsar till Hittarp och just söder om Laröd ligger Sofieroskogen. I nordöstra delarna av Laröd når man inom 1000 meter de allemansrättsligt tillgängliga områdena Allerums mosse och Allerumsskogen, som föreslås utvecklas och skyddas.

Möjligheterna till fysisk aktivitet är mycket goda i båda orterna. Det finns idrottsplats med konstgräsplan och när idrottsplats som är tillgängliga för alla samt ridanläggning med ridvägar i norra Laröd. I Sofieroskogen finns motionsspår och Skåneleden går genom orterna.

Stråk

- Befintligt grönt stråk
- Möjligt grönt stråk

Områden

- Planerad grön yta
- Park (> 0,2 hektar)
- Natur (> 0,2 hektar)
- Skogsdunge (ej skyddad)
- Övrig grön yta
- Planerat område för stadsutveckling

Platser

- Grön mötesplats för hela orten
- Grundskola
- Förskola

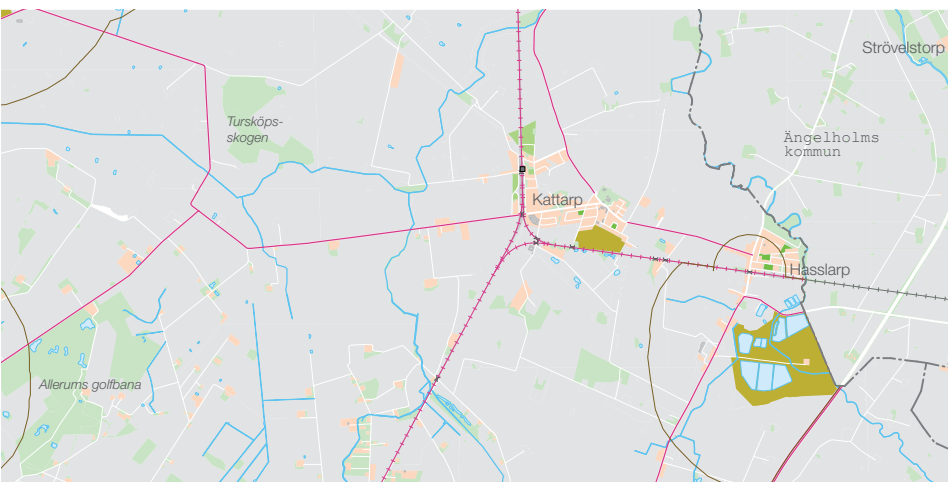
Näbarhet i gångavstånd

- Högst 1 km till natur > 15 hektar
- Högst 300 m till park > 1 hektar
- Högst 500 m till park > 3 hektar

Barriärer

- Väg 70 km/timme eller mer
- Vattendrag eller dike

Hasslarp och Kattarp

Legend för karta på nästa sida.

Näbarhet och barriärer.

Näbarhet i gångavstånd

- Högst 1 km till natur > 15 hektar
- Högst 300 m till park > 1 hektar
- Högst 500 m till park > 3 hektar

Barriärer

- Väg 70 km/timme eller mer
- Järnväg
- Vattendrag eller dike

Hasslarp och Kattarp ligger på slätten öster om Västkustbanan och just norr om Skånebanan.

Avståndet mellan tätorterna är bara en kilometer och det finns gång- och cykelväg mellan dem. I Hasslarp finns idrottsplats och i Kattarp ligger kyrka och järnvägsstation. I åkerlandskapet söder om Skånebanan förbinds orterna av en natur- och kulturslinga som medger promenader och jogging. På två ställen där slingan korsar Skånebanan saknas övervakade järnvägs korsningar, och här kan säkerheten behöva förbättras.

Hasslarp begränsas i öster av Hasslarpsån som norrut ansluter till Vegeån, och en knapp kilometer väster om Kattarp flyter Skavebäcken. Vattendragen är barriärer om man vill korsa dem, men resurser som på sikt kan utvecklas till attraktiva vandringsleder för hela kommunen om man anlägger gröna stråk längs dem.

Hasslarp

Hasslarp har en idrottsplats och ett par mindre gröningar, delvis sammanbundna av gröna gång- och cykelstråk, men orten saknar park på minst 1 hektar. Idrottsplatsen fungerar som samlande plats och här anordnas bland annat valborgsfirande.

Ortens förskola har nära till park och naturen vid Hasslarps dammar nås inom 700 meter. För att ta sig till en skog är man beroende av tåg eller buss.

Cirka hälften av invånarna når inom 1000 meters gångavstånd Hasslarps dammar – ett 57 hektar stort före detta bruksområde med stora vattenytor. Det fungerar dels som ett viktigt närrekreativområde och dels som ett värdefullt våtmarksområde, där omkring 80 procent av Sveriges fågelarter har skådats genom årens lopp. Området har stor potential och föreslås fortsätta utvecklas.

Skånebanan är för Hasslarp en stark barriär som idag bara kan korsas på ett ställe. En ny förbindelse där Hasslarpsån korsar järnvägen skulle avsevärt förbättra näbarheten till Hasslarps dammar och utgöra en naturlig förlängning av befintlig stig längs Hasslarpsån.

Kattarp

Kattarp har två mindre gröningar i söder, en större gröning på kvartersmark nära stationen, samt i varsin ände av orten de mindre naturområdena Kattarps måse och Äppelskogen. Parker på minst 1 hektar saknas, liksom sammanbindande gröna stråk, men lummiga villagator uppväger till viss del för avsaknaden av det senare.

Skola och förskola har nära till mindre gröningar och förskolan använder närmiljön för utomhuspedagogik.

Äppelskogen är en lövskogsdunge med gamla äppelträd, en stor glänta och grillplats. Området används flitigt av förskolan och har en samlande funktion för orten, men saknar planskydd.

Kattarps måse är sju hektar stor och rymmer både trädungar och öppen ängsmark, men är fuktig och svår att röra sig i. För att tillgängliggöra området för rekreation är anläggande av stigar en viktig åtgärd. Samtidigt är området ekologiskt känsligt och innehåller flera hotade arter. Kattarps måse föreslås utvecklas och skyddas.

Näbarheten till större naturområden är mindre god. Från ortens östra delar nås Hasslarps dammar inom två kilometer. Från västra delarna av Kattarp nås inom två kilometer Turköpsskogen, förutsatt att ett grönt stråk tillskapas längs en idag oframkomlig delsträcka.

När Kattarp byggs ut, anläggs en ny park med dagvattendamm just öster om Äppelskogen. Tillsammans skulle dessa kunna ge orten en områdespark med höga kvaliteter.

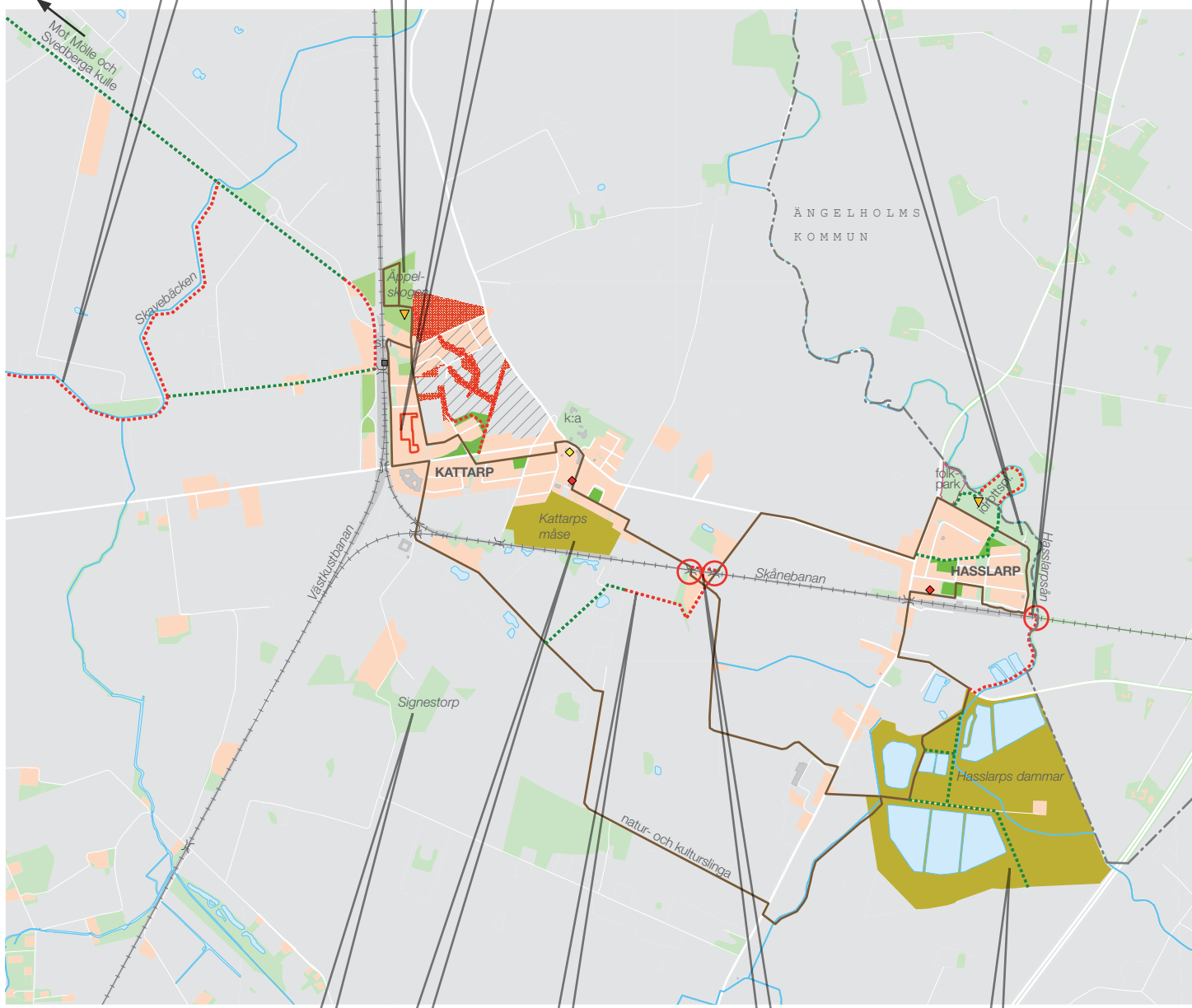
Nytt grönt stråk skulle ge förbindelse till Tursköpsskogen.

Naturområde som bör skyddas i plan.

Gröning på kvartersmark som eventuellt borde bli parkmark.

Natur längs Hasslarpsån som bör skyddas i plan.

Ny förbindelse längs Hasslarpsån skulle ge ökad närbarhet till natur.

Grönstruktur i Hasslarp och Kattarp.

Privatägd ädellövskog som enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas.

Naturområde som enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas.

Nytt grönt stråk skulle ge Kattarp trekilometersslinga.

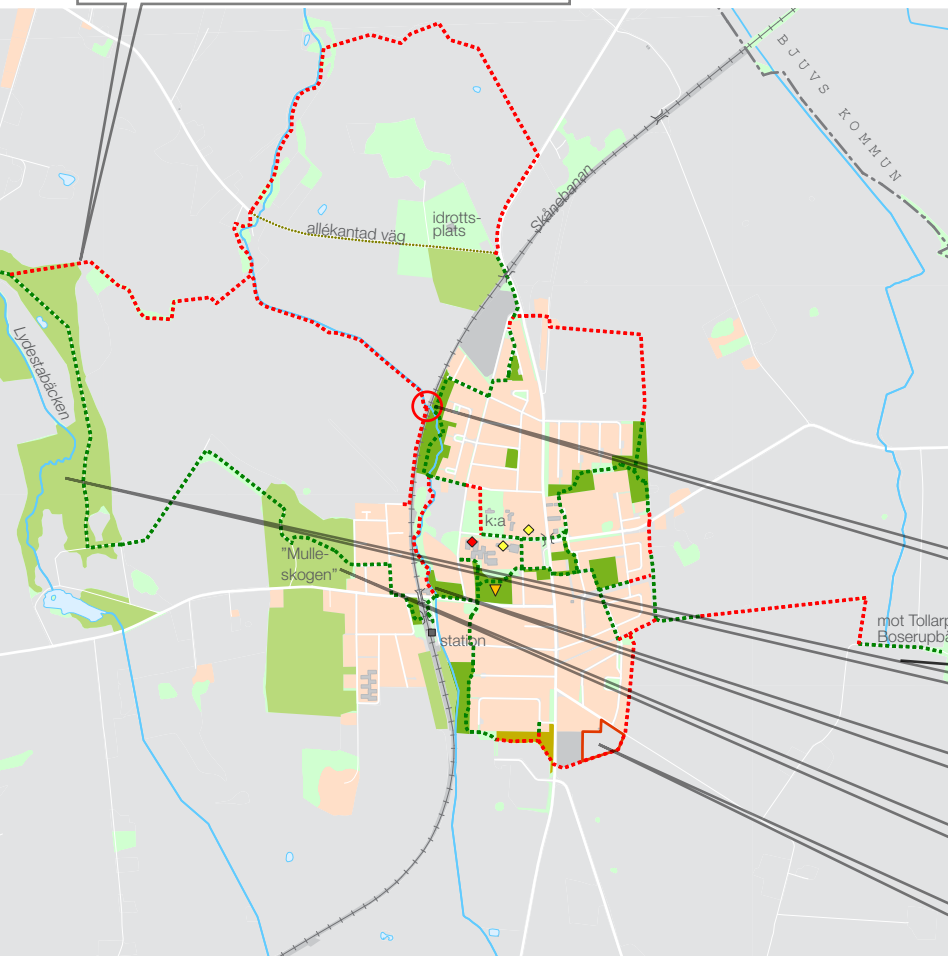
Obevakade järnvägsövergångar.

Naturområde som enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas.

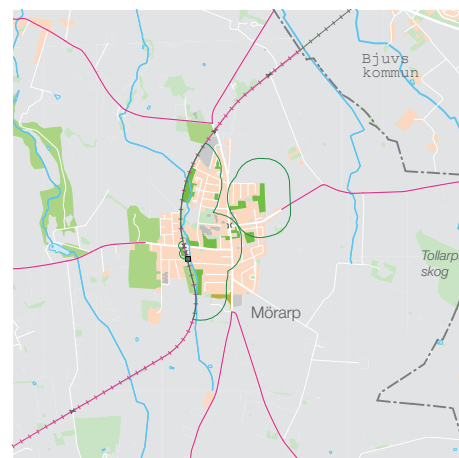

Mörarp

Nytt grönt stråk skulle ge slinga som tillgängliggör åkerlandskapet och förbinder viktiga naturområden.

Grönstruktur i Mörarp.

Näbarhet och barriärer.

- Önskvärd framtida passage över järnväg i samband med att dubbelspår anläggs.
- Naturområde på privatägd mark som enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas.
- Nytt grönt stråk längs bäcken skulle möjliggöra promenadslinga förbi stationen.
- Naturområde på privatägd mark som enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas – parkmark enligt detaljplan behöver genomföras.
- Ny närpark skulle avhjälpa parkbrist i sydost.

Mörarp ligger på ömse sidor om Skånebanan, omgivet av jordbruksmark.

I den del av orten som ligger väster om järnvägen är det nära till natur men ont om parker och gröna stråk; i den östra delen är fallet det omvända.

De allra flesta av mörarpsborna öster om Skånebanan har nära till en park på minst 1 hektar inom 300 meter, med undantag från de sydöstra delarna där en ny park på del av stadens åkermark i söder påtagligt skulle förbättra situationen.

Skola och förskola ligger nära stationen och har lätt att nå såväl park som natur. "Mulle-skogen" uppges vara skolans bästa grönområde och bäcken som flyter genom orten är en viktig resurs. "Mulle-skogen" är en viktig del av Mörarps grönstruktur och utgör park i detaljplanen, men är fortfarande i privat ägo.

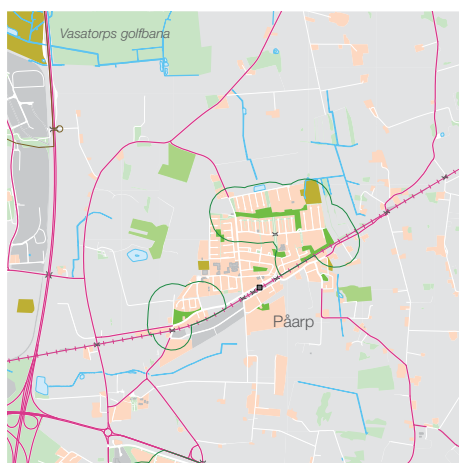
Mörarps parker binds ihop av ett system av gröna gång- och cykelstråk, men vissa sträckor saknas och andra behöver förstär-

kas för att ett helt sammanhängande system ska uppnås.

Omgivande landskap är överlag svårt att röra sig i, med få större naturområden på nära håll. Ortsinvånarna väster om järnvägen, samt ungefär hälften av byborna på östra sidan, når "Mulle-skogen" inom 1000 meter. En knapp kilometer väster om denna, rinner Lydestabäcken genom ett större naturområde som föreslås utvecklas och skyddas. Nya gröna stråk skulle kunna förbinda dessa områden med orten i en slinga och samtidigt förbättra möjligheterna att röra sig i jordbrukslandskapet.

Öster om Mörarp, där förutsättningarna att tillskapa promenadslingor är sämre, föreslås ett nytt grönt stråk till Tollarps skog – en större, privatägd skogsdunge två kilometer från orten. Stråket skulle även kunna förlängas till Boserupbäckens dalgång (i Bjuvs kommun, fyra kilometer från orten) där det finns varierade skogsbestånd och strövstigar av stort värde för friluftslivet.

Påarp

Nåbarhet och barriärer.

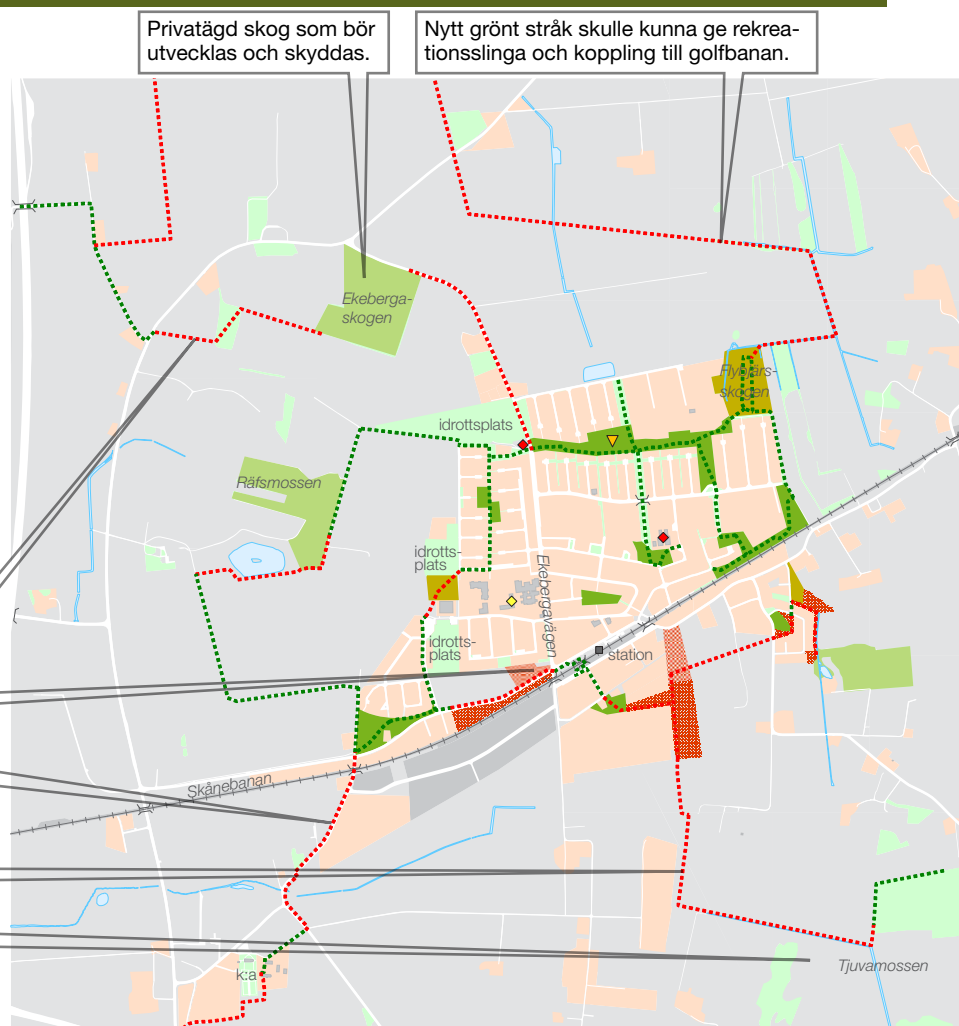
Nytt grönt stråk skulle ge förbindelse till Östra Ramlösa och Bruces skog.

Ny park kan förbättra nåbarhet till park i sydväst.

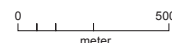
Nytt grönt stråk skulle ge förbindelse till Bårslöv och i förlängningen Rååns dalgång.

Nytt grönt stråk skulle ge förbindelse till Tjuvamossen.

Nytt område som enligt ÖP 2010 utvecklas som rekreationsområde och skyddas.

Grönstruktur i Påarp.

Påarp ligger 2 kilometer öster om centralorten i åkerlandskapet längs Skånebanan.

Orten har en väl sammanhängande grönstruktur där gröna stråk erbjuder bilfria gång- och cykelvägar och kopplar samman ortens samlande områdespark med dess mindre parker.

Påarps förskolor har god tillgång till parker och nära till det mindre naturområdet Flybjärsskogen (även kallat Hagaparken) i ortens nordöstra del, men grundskolan har mer än 500 meter till närmaste park på minst 1 hektar. En ny park väster om Ekebergavägen skulle väsentligt förbättra nåbarheten till gröna områden i sydvästra Påarp.

Söder om järnvägen saknas parker över 1 hektar, men nya gröningar planeras i utbyggnadsområdena. När Påarp växer ytterligare söderut kommer dock en ny, lite större park att behövas på denna sida av järnvägen.

Just väster om Påarp finns två privatägda skogsdungar, Råfsmossen och Ekeber-

gaskogen, sex respektive sju hektar stora. Särskilt Ekebergaskogen – en blandskog med ek, bok och al och med vitsippor om våren – är värdefull från rekreativ synpunkt. För att lättare nå Ekebergaskogen föreslås att skogsdungarna knyts ihop med varandra och med tätorten genom nya gröna stråk.

Ett nytt grönt stråk norrut till Bruces skog skulle innebära att påarpsborna får tillgång till ett över 200 hektar stort rekreationsområde med ridvägar, motionsspår och promenadstigar. I kombination med ett grönt stråk söderut mot Bårslöv skulle Bruces skog och Vasatorpsstråket i förlängningen kunna kopplas ihop med Råådsstråket.

Tjuvamossen, sydost om orten, pekas ut som blivande naturreservat/rekreativområde. När detta genomförs kan Påarp få ett stort naturområde inom 1000 meters gångavstånd från järnvägsstationen.

Stråk

- Befintligt grönt stråk
- Möjligt grönt stråk

Områden

- Planerad grön yta
- Park (> 0,2 hektar)
- Natur (> 0,2 hektar)
- Skogsdunge (ej skyddad)
- Övrig grön yta
- Planerat område för stadsutveckling

Platser

- Grön mötesplats för hela orten
- Grundskola
- Förskola

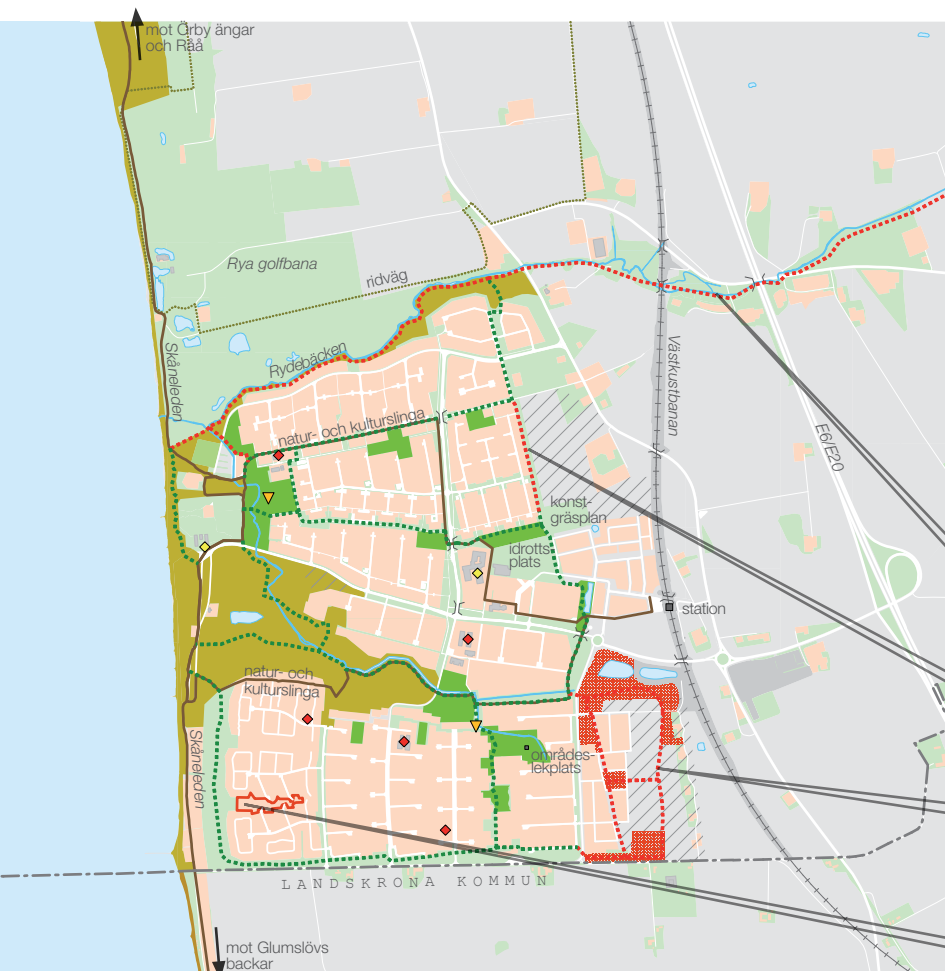
Nåbarhet i gångavstånd

- Högst 1 km till natur > 15 hektar
- Högst 300 m till park > 1 hektar
- Högst 500 m till park > 3 hektar

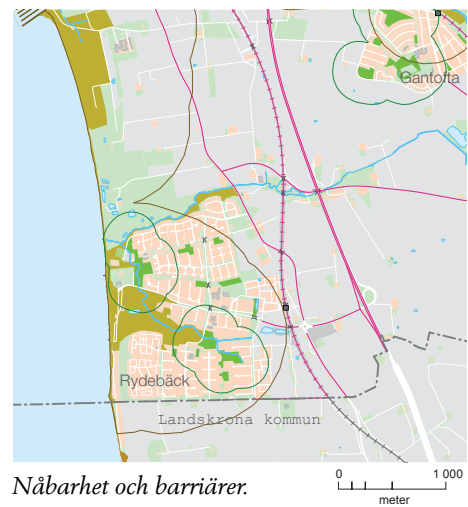
Barriärer

- Väg 70 km/timme eller mer
- Järnväg
- Vattendrag eller dike

Rydebäck

Grönstruktur i Rydebäck.

Nårbahet och barriärer.

Nytt grönt stråk längs Rydebäcken skulle ge förbindelse med Gantofta och Råådal.

Ny förbindelse skulle ge sammanhängande stråk som underlättar förflyttning i nord-sydlig riktning.

Nya gröna stråk som kopplas ihop med befintlig grönstruktur.

Grönt på kvartersmark där parkkvaliteter skulle kunna utvecklas.

Rydebäck ligger vid kusten, mot gränsen till Landskrona kommun, med jordbruksmark i norr, söder och öster.

Invånarna har god nårbahet till natur av hög kvalitet – såväl till hav och sandstränder som till ett nästan 30 hektar stort naturområde som ligger som en kil in mot ortens mitt.

Bland parkerna finns tre stycken som är minst 1 hektar. I sydvästra respektive nordöstra delarna av tätorten har invånarna längre än 300 meters gångavstånd till samtliga av dessa, men befintliga gröningar och grönytor på kvartersmark bedöms kunna uppväga detta. Ortens områdespark i nordväst, nås inom 500 meter av en liten del av rydebäcksborna. Två närparker i södra delen erbjuder motsvarande funktioner och kan tillsammans fungera som samlande plats för en del av orten.

Ett väl utbyggt nät av gröna gång- och cykelstråk binder samman parker och

natur och erbjuder gott om promenadslings inom tätorten. Utbyggnaden av bostäder i ortens sydöstra del innebär tillskapande av nya stråk och grönområden som integreras med befintlig grönstruktur.

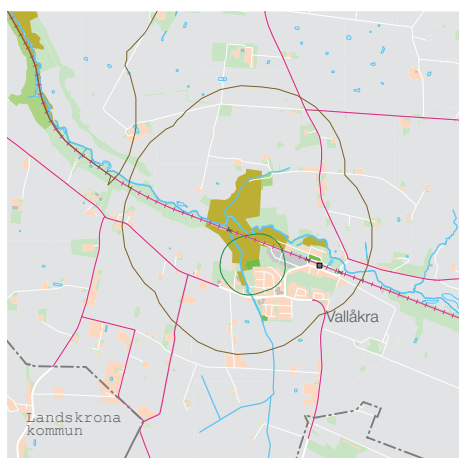
Skola och förskola har god nårbahet till både park, natur och vatten.

Norr om Rydebäck ligger en golfbana och en ridslings. I själva tätorten finns en idrottsplats samt en konstgräsplan som kan användas av alla.

Längs kusten löper Skåneleden som ger Rydebäck god nårbahet till såväl Örby ängar och Råådal i norr som Glumslövs backar i söder.

Öster om Rydebäck går Västkustbanan och E6:an, stora barriärer som är både källor till buller och svåra att forcera. Ett nytt grönt stråk längs Rydebäcken mot Gantofta skulle överbygga dessa barriärer och ge såväl en attraktiv promenadmöjlighet som en förbindelse till Rååns naturreservat.

Vallåkra

Närbahet och barriärer.

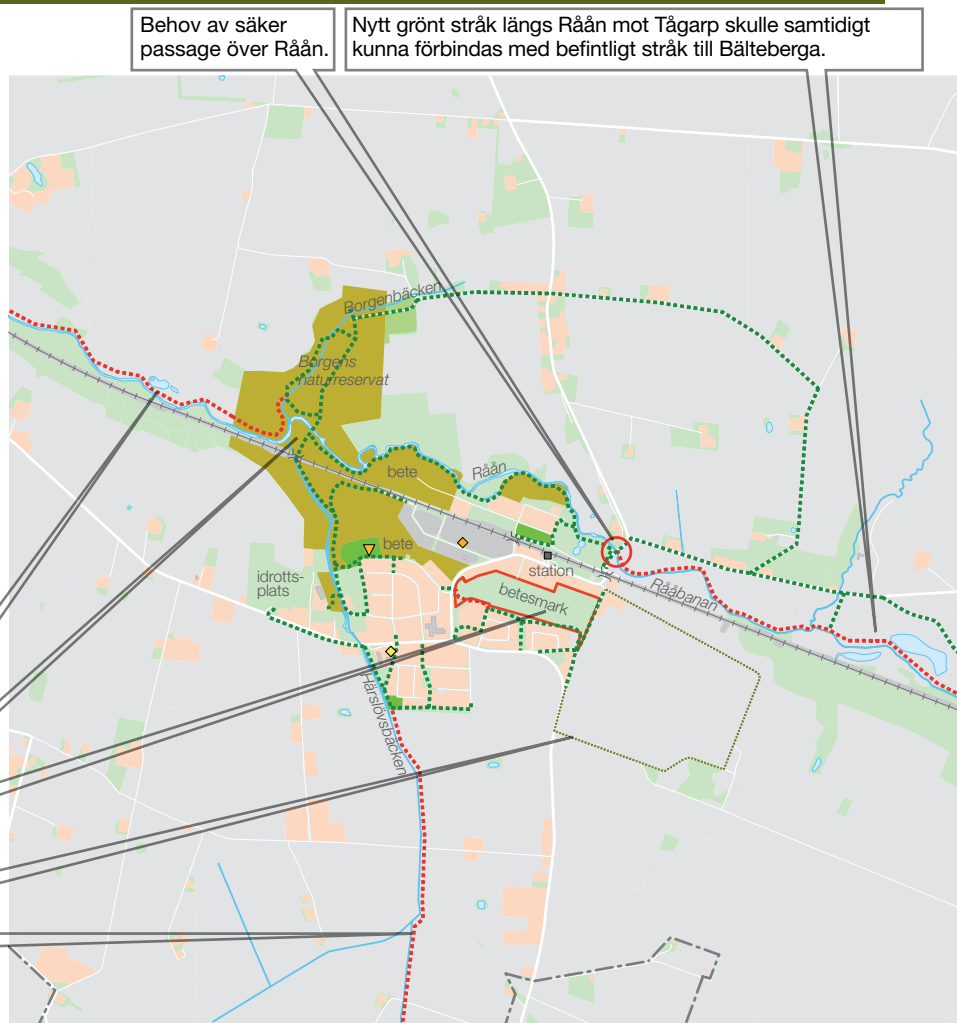
Nytt grönt stråk till Gantofta skulle ge sammanhängande vandringsled hela vägen till Råå.

Naturområde som enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas.

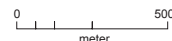
Grön yta som föreslås säkras i plan.

Allékantad väg som skulle kunna fungera som rekreationsslinga om hastigheten begränsades.

Nytt grönt stråk skulle ge förbindelse till Glumslövs backar, havet och Skåneleden.

Grönstruktur i Vallåkra.

Vallåkra ligger i slutningen ned mot Rååbanan och Råån.

I tätorten finns en ganska väl fungerande struktur av gröna stråk som i ortens innersta mynnar ut i villagator. De tillgängliga parkerna är små och få, men trädgårdar, gröna stråk och betesmarker i tätorten, tillsammans med utblickar över omgivande öppna landskap, ger en grön och pastoral bild av Vallåkra.

En närpark i nordvästra delen av Vallåkra fungerar som ortens samlingsplats och här firar man midsommar.

Knappt hälften av invånarna har en park på minst 1 hektar inom 300 meters gångavstånd. En park av denna storlek i sydöstra Vallåkra skulle i hög grad förbättra närbarheten till vistelseytor.

Skola och förskola på orten har nära till både park och natur.

På norra sidan om Råån ligger Borgens naturreservat, ett större naturområde som

med sina djupt nedskurna bäckraviner med branta, skogklädda sluttningar är ett välanvänt strövområde. Så gott som samtliga vallåkrabor når Borgen inom 1000 meter.

Från stationen och fram till Borgen går en klippt gräsgång längs Råån, men möjligheter att promenera vidare längs ån saknas både väster och öster om tätorten. Om nya stigar längs Råån anläggs västerut mot Gantofta respektive österut mot Tågarp skulle en sammanhängande, omkring två mil lång vandringsled från Råå till Tågarp tillskapas.

Ett grönt stråk söderut längs Härslövsbäcken skulle kunna möjliggöra promenader i jordbrukslandskapet och ge Vallåkra en attraktiv förbindelse med Glumslövs backar, havet och Skåneledens Öresundsträckor.

Stråk
 Befintligt grönt stråk
 Möjligt grönt stråk

Områden

- Park (> 0,2 hektar)
- Natur (> 0,2 hektar)
- Skogsdunge (ej skyddad)
- Övrig grön yta

Platser

- Grön mötesplats för hela orten
- Gymnasieskola
- Grundskola
- Förskola

Närbahet i gångavstånd

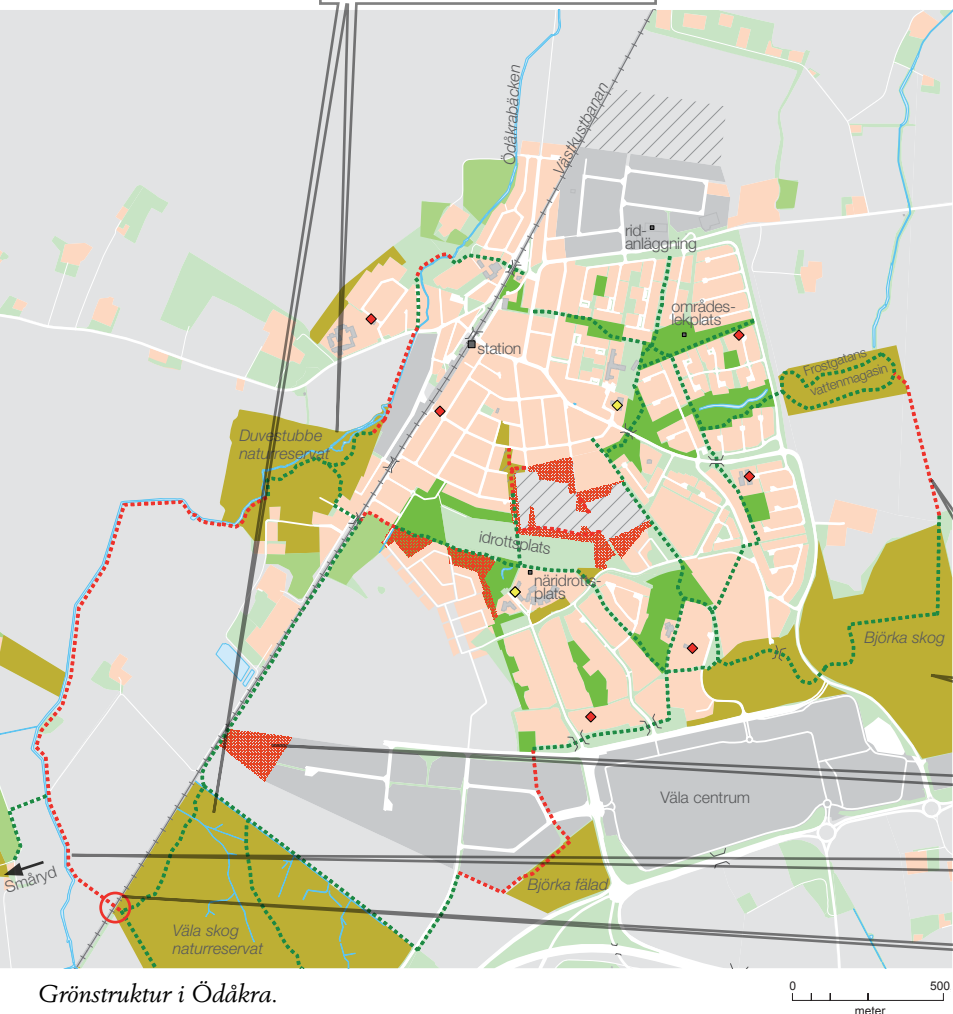
- Högst 1 km till natur > 15 hektar
- Högst 300 m till park > 1 hektar
- Högst 500 m till park > 3 hektar

Barriärer

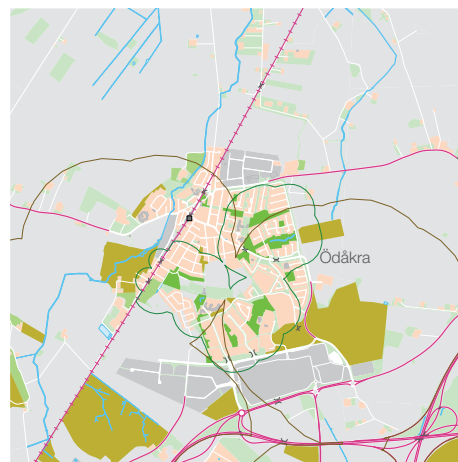
- Väg 70 km/timme eller mer
- Järnväg
- Vattendrag eller dike

Ödåkra

Naturresevat som enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas.

Grönstruktur i Ödåkra.

Nåbarhet och barriärer.

- Nytt grönt stråk skulle öka nåbarheten till Björka skog och ge rekreativ slinga.
- Naturområde som enligt ÖP 2010 utvecklas och skyddas.
- Åker som enligt gällande detaljplan blir parkmark.
- Nytt grönt stråk längs Ödåkrabäcken skulle sammanbinda Duvestubbe, Väla skog och Småryd samt tillgängliggöra åkerlandskapet.
- Behov av säker passage.

Ödåkra ligger alldeles norr om centralorten, omgiven av jordbruksmark och större naturområden.

Tillgången på gröna områden är god. Istället för en större park som fungerar som samlingspunkt för orten framträder flera jämbördiga parker, varav två är större än 3 hektar. När idrottsplatsen utökas med nya grönområden kan denna eventuellt få funktionen som ortens mötesplats. Nåbarhet till park på minst 1 hektar inom 300 meter saknas enbart i nordväst, där dock befintliga gröningar kan uppväga för avsaknaden av större parker.

Skola och förskola har gott om park och natur och förskolorna använder närmiljön för utomhuspedagogik.

Åtta av tio ödåkrabor når ett större naturområde inom 1000 meter. Duvestubbe naturreservat, i väster, är ett populärt friluftsområde med en pelarsalsliknande ädelövskog med hundraåriga bokar och ekar.

Väla skog, i söder, är en ädellövskog som används för undervisning och friluftsliv. Björka skog, i öster, är en kuperad blandskog med bland annat bok, ek och björk, där bara delar av området är användbara för rekreation idag. Längst i söder finns Björka fålad, en betesmark med stora natur- och kulturmiljövärden men som är kraftigt bullerstörd.

En väl sammanhållen grönstruktur av gröna gång- och cykelstråk knyter samman parker, idrottsplats, ridanläggning, skolor och förskolor. Möjligheterna att röra sig i omgivande jordbrukslandskap är dock mycket begränsade. För att åstadkomma en slinga som också binder samman de större naturområdena behövs nya kopplingar. Med ett nytt grönt stråk mellan Duvestubbe och Väla skog skulle tillgängligheten till det öppna landskapet öka. En förbindelse mellan Björka skog och befintlig dagvattendamm 450 meter norrut, skulle även tillskapa en rekreativ slinga.

Referenser

- Aronsson, Nyberg. & Sahlin 2008. Fauna och Flora 2008. Daisie och 100 värstingar. Fauna och Flora 103(2): 2–9.
- Auburn University School of Forestry och Wildlife Science 2008. Auburn University study: Shade trees can reduce power bills by 11.4 percent.
- Billing S. & Billing M. 1999. Grön stad, Helsingborgs parker i tid och rum.
- Boverket 1994. Stadens parker och natur. Rapport 1994:12.
- Boverket 1999. Gröna områden i planeringen.
- Boverket 2007. Bostadsnära natur – inspiration & vägledning.
- Boverket 2007. Landskapets upplevelsevärden – vilka är de och var finns de?
- Boverket 2010. Mångfunktionella ytor. Klimatanpassning av befintlig bebyggd miljö i städer och tätorter genom grönstruktur.
- Boverket 2010. Låt staden grönska – klimatanpassning genom grönstruktur.
- Boverket 2010. Samhällsplanering som stimulerar till fysisk aktivitet – en förstudie.
- Colding 2011. Ecosystem rips in cities - Environment Formas No 4.
- Eskilstuna 2006. Grönstrukturplan för stadsbygd i Eskilstuna kommun.
- European Commission 2007. Environment News Alert Service. Urban trees improve air quality.
- FHI, Statens folkhälsoinstitut 2010. Aktivt liv i byggda miljöer. Manual för kommunal planering. Rapport 2010:04.
- FHI, Statens folkhälsoinstitut 2009. Grönområden för fler – en vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa. R 2009:02.
- FHI, Statens folkhälsoinstitut 2006. Fysisk aktivitet och folkhälsa. Rapport 2006:13 Built Environment Volume 33, number 1, 2007. Climate Change and Cities.
- Godecke Blecken 2010. Biofiltration Technologies for Stormwater Quality Treatment. PhD Thesis. Luleå University of Technology.
- Grahn P. & Stigsdotter U. A. 2003. Landscape planning and stress. Urban Forestry & Urban Greening.
- Grahn P., Stigsdotter U., Berggren-Bärring A-M. 2005. A planning model for designing sustainable and healthy cities. The importance of people's need of recreational environments in an urban context.
- Halmstad kommun 2007. Halmstads gröna värden – från friluftsliv till insektsliv.
- Helsingborgs lokalthistoriska förening 2006. Helsingborgs stadslexikon.
- Helsingborgs stad 1991. Naturvårdsplan för Helsingborgs kommun.
- Helsingborgs stad 1995. Helsingborgs grönstruktur.
- Helsingborgs stad 2005. Arkitekturguide för Helsingborg.
- Helsingborgs stad 2009. Helsingborgs raviner och dalar - ett urval.
- Helsingborgs stad 2010. Miljöprogram för Helsingborgs stad 2011-2015.
- Helsingborgs stad 2010. ÖP 2010 – en strategisk översiktsplan för Helsingborgs utveckling.
- Helsingborgs stad 2011. FÖP H+ - fördjupning av en översiktsplan för H+ inklusive miljökonsekvensbeskrivning.
- Helsingborgs stad 2011. Plan för hållbar utveckling i Helsingborg 2011.
- Helsingborgs stad. Landborgs promenaden, broschyr.
- Helsingborgs stad. Tallskogsleden, broschyr.
- Helsingborgs stad 2014. Buller. Åtgärdsprogram buller 2014-2018.
- Husqvarna group 2012. Global Garden Report 2012. A closer look at urban green spaces around the globe.
- Hässleholms kommun 2002. Grönplan för park- och naturområden i Hässleholms tätort.
- Hörnsten L. och Fredman P. 2000. On the distance to recreational forests in Sweden.
- IVL 2009. Quantification of population exposure to PM2.5 and PM10 in Sweden 2005.
- Johnander V. 2010. Framtidens stadsträd för en fungerande grönstruktur. Självständigt arbete i landskapsarkitektur, SLU Uppsala.
- Jordbruksverket 2009. Massdöd av bin - samhällsekonomiska konsekvenser och möjliga åtgärder. Rapport 2009:24.
- Jordbruksverket 2011. Vindkraft i slättlandskapet. Så gynnar anläggning av naturmiljöer den biologiska mångfalden.
- Lisberg Jensen E. (red.) 2010. Det urbana landskapet. CBM:s skriftserie 37. Centrum för biologisk mångfald, Uppsala.

Lunds kommun 2006. Grönstruktur och naturvårdsprogram.

Länsstyrelsen i Skåne 2001. Skånes värdefulla jordbruksmark – tätortsexpansion och utbyggnad av infrastruktur på högt klassad åkermark – från 1960 till nutid.

Länsstyrelsen i Skåne 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Skåne län. Rapport 2006:14.

Länsstyrelsen i Skåne 2007. Det skånska Landsbygdsprogrammet – ett utvecklingsprogram med landskapsperspektiv. Rapport 2007:10.

Länsstyrelsen i Skåne 2010. Genomförandeplan för skydd av tätortsnära natur i Skåne 2010-2015.

MacArthur R. & Wilson, E.O. 1967. The theory of island biogeography.

Malmö stad 2003. Grönplan för Malmö.

Nacka kommun 2011. Grönstrukturprogram för Nacka kommun.

Naturskyddsföreningen 1995. Vilda grannar – handbok för en naturvänlig omgivning.

Naturskyddsföreningen och Centrum för biologisk mångfald 2006. Närnaturboken – idéer för att utveckla biologisk mångfald.

Naturskyddsföreningen i Skåne 2001. Det skånska kulturlandskapet.

Naturvårdsverket 2003. Riktvärden för trafikbuller i andra miljöer än för boende, vård och undervisning.

Naturvårdsverket 2005. Frekvensanalys av skyddsvärd natur. Rapport 5466.

Naturvårdsverket 2005. Naturvårdsbiologisk forskning. Underlag för områdesskydd i skogslandskapet. Rapport 5452.

Naturvårdsverket 2006. Naturen som kraftkälla.

Naturvårdsverket 2007. God ljudmiljö ... mer än bara frihet från buller. Ljudkvalitet i natur- och kulturmiljöer. Rapport 5709.

Naturvårdsverket 2007. Ett rikt växt- och djurliv. Underlagsrapport till fördjupad utvärdering av miljömålsarbetet. Rapport 5773.

Naturvårdsverket 2007. Ekosystemansatsen – en väg mot bevarande och hållbart nyttjande av naturresurser. Rapport 5782.

Naturvårdsverket 2008. Nationell strategi och handlingsplan för främmande arter och genotyper. Rapport 5910.

Naturvårdsverket 2009. Regionala landskapsstrategier – Ett rikt växt- och djurliv. En kunskapssammanställning – fallstudie. Rapport 5855.

Naturvårdsverket 2009. Ekosystemtjänstanlys i Kristianstads vattenrike. Rapport 5947

Naturvårdsverket 2010. Arbetssätt för biologisk mångfald och andra värden i ett landskapsperspektiv – en handledning. Rapport 6342.

Nerhagen, Bergström, Forsberg, Johansson and Eneroth 2009. The mortality cost of particulate matter due to emissions in the Stockholm area – an investigation into harmfulness, sources and the geographical dimension of their impact. VTI rapport 635A

Nilsson M. E, Lindqvist M. 2008. Upplevd ljudkvalitet i parker och grönområden i Stockholm.

Nobanis.org - hemsida: European Network on Invasive Alien Species.

Nordström T. och Ståhle A. 2007. Barns tillgång till lekområden. Stockholm.

Nowak, Crane, Stevens 2006. Air pollution removal by urban trees and shrubs in the United States. Urban Forestry and Urban Greening, 4: 115-123.

Olsson A. 2005. Att analysera grönstruktur – det gröna som ett integrerat element i staden. Examensarbete, SLU Alnarp.

Prop 1999/2000:79. Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken.

Region Skåne 2004. Strategi för en grön struktur i Skåne.

Regionplane- och trafikkontoret 1996. Grönstrukturen i Stockholmsregionen. Rapport 1.

Regionplane- och trafikkontoret 1996. Grönstrukturen i Stockholmsregionen. Rapport 2.

Regionplane- och trafikkontoret 2008. Grönstruktur och landskap i regional utvecklingsplanering. Rapport 9:2008. Stockholm.

Rapport från riksdagen 2010/2011. Hållbara städer – med fokus på transporter, boende och grönområden. Rapport 3.

Riksantikvarieämbetet, Boverket, Naturvårdsverket, Schibbye landskap 2001. Landskap i fokus – utvärdering av metoder för landskapsanalys.

Riksantikvarieämbetet 2008. Förslag till genomförande av den europeiska

landskapskonventionen i Sverige.

SCB, Statistiska centralbyrån 1995. Grönytor och deras tillgänglighet kring de 10 största tätorterna. Statistiska meddelanden.

SCB, Statistiska centralbyrån 2004. Fritid 1976-2002. Levnadsförhållanden, Rapport nr 103.

SCB, Statistiska centralbyrån 2005. Grönytor och grönområden i och omkring tätorter 2005. Tätorter med minst 10000 invånare. Statistiska meddelanden.

SCB, Statistiska centralbyrån 2010. 85 procent har promenadavstånd till grönområde. Valfärd Nr 1, 2010.

SCB, Statistiska centralbyrån 2010. Förändring av vegetationsgrad och grönytor inom tätorter 2000-2005. De tio största tätorterna 2005.

SFS 2004:675. Förordning om omgivningsbuller.

Skolverket 2011. Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.

Stigsdotter U. 2005. Urban Green Spaces: Promoting Health through City Planning.

Sveriges kommuner och landsting, Vägverk, m fl 2007. Trafik för en attraktiv stad.

Södertälje kommun 2011. Grönplan för Södertälje tätort.

Täby kommun 2005. Halva Täby grönt – grönplan för Täby kommun.

Ulrich R.S. 1984. View through a window may influence recovery from surgery. Science 1984.

Uppsala kommun 2009. Sociotopskartan för Uppsalas små tätorter.

VTI 2010. Hantering av klimatvärdering i infrastrukturprojekt. Rapport 692.

Wärnhjelm M. et al. 2007. Trafik för en attraktiv stad (TRAST).

Västerås stad 2004. Grönstrukturplan för Västerås tätort.

Växjö kommun 2006. Grönstrukturprogram för Växjö stad.

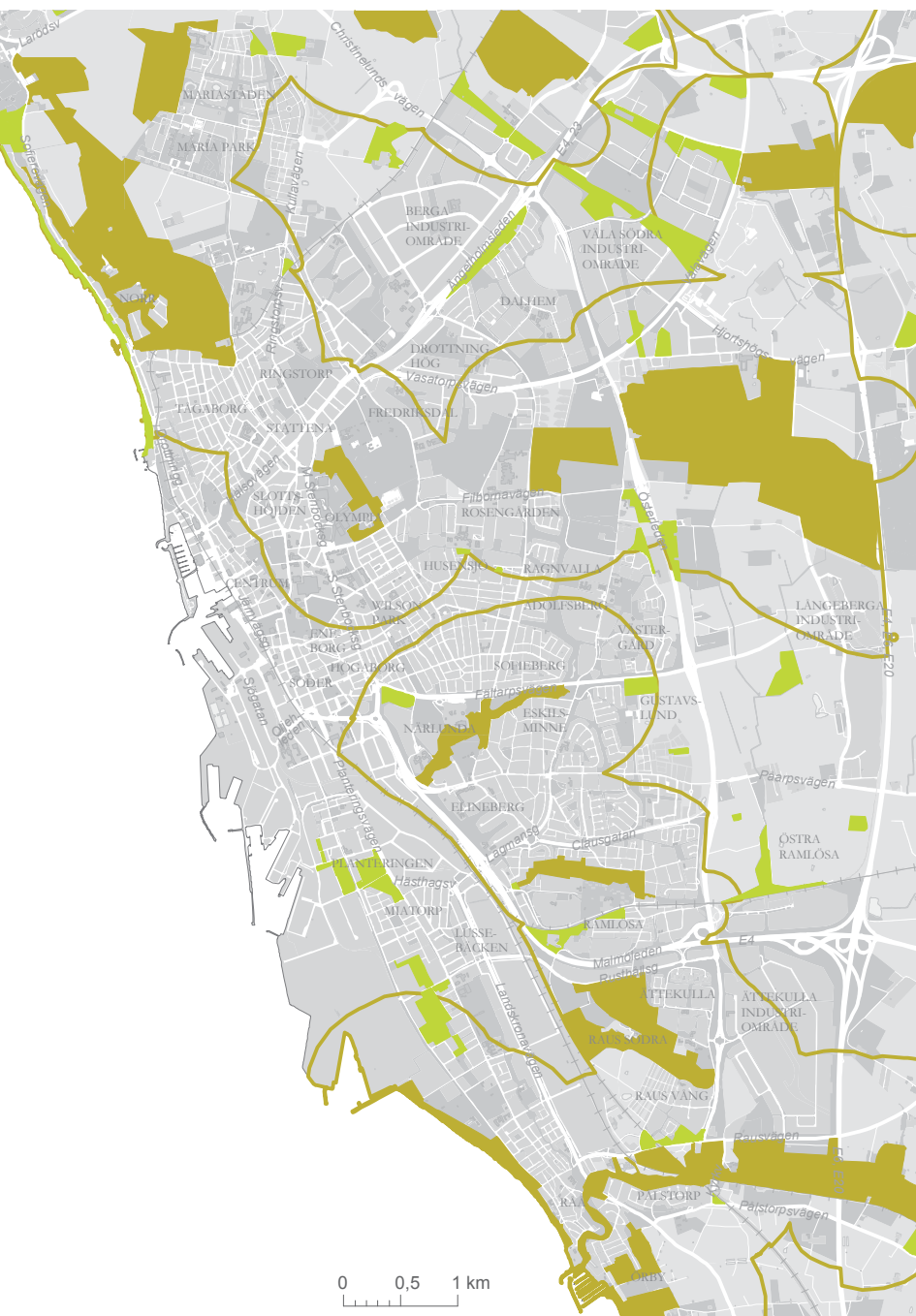
Ordförklaringar

Allemansrätt	Allemansrätten är en sedvanerätt som ger oss rätt att tillfälligt vistas och färdas över privat mark i naturen och till exempel plocka bär och svamp. Med rätten följer krav på hänsyn och varsamhet mot natur och djurliv, mot markägare och mot andra människor. Enligt regeringsformen gäller att "alla skall ha tillgång till naturen enligt allemansrätten" vilket därmed har stöd i grundlagen. Miljöbalken föreskriver också att man i naturen ska "visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den" (Miljöbalken 7 kap. 1 §).
Barriäreffekt	Vägar och järnvägar men även naturliga vattendrag kan utgöra en barriär för olika organismers rörelser. För arter beroende av skog är åkermark en barriär, för andra arter är skogen en barriär – det varierar mellan olika arter. För många marklevande insekter kan en väg vara en oöverkomlig barriär medan fåglar oftast har mindre problem att passera. Även om barriären är ett marginellt ingrepp i naturmiljön kan det få mycket stora konsekvenser. Till exempel kan ett omfattande nät av viltstängsel längs våra vägar isolera förekomster av vilt med risk för inavel och på sikt lokalt utdöende. (Region Skåne 2012).
Biologisk mångfald	I Konventionen om biologisk mångfald från 1992 definieras biologisk mångfald som: variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem. Biologisk mångfald används som ett samlande begrepp för allt levande och inbegriper tre nivåer av mångfald, dels på ekosystem och biotopnivå, dels på artnivå och dels på genetisk nivå.
Biotoper, naturtyper	Biotoper eller naturtyper används som begrepp för mindre, enhetliga områden i naturen som till exempel alsumpskog eller tallhedskog. Olika arter är mer eller mindre knutna till olika biotoper och det är ofta på denna nivå som naturvårdsåtgärderna inriktas för att säkerställa livsmiljön för olika arter.
Biotopskyddsområde	Biotopskyddet är reglerat i miljöbalken och definieras där som "mindre mark- eller vattenområde som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda...". Vissa biotoper är generellt skyddade, till exempel alléer, odlingsrösen, småvatten och våtmarker i jordbruksmark.
Ekologi	Ekologi är den vetenskap som beskriver sambanden mellan organismerna och deras miljö. Ekologin arbetar på flera olika nivåer, från den enskilda artens samspel med sin omgivning, till hela naturtypers uppbyggnad och sätt att fungera.
Ekosystem	Ekosystem är ett övergripande begrepp för samspelet i ett större system. Exempelvis syftar skogsekosystemet på det komplicerade samspelet mellan träden, markvegetationen och de djur och mikrober med mera som lever ovan och under marken.
Fragmentering	Fragmentering innebär dels att arealen minskar av en biotop och att avståndet ökar mellan resterande biotopfragment. Fragmentering är en av de främsta orsakerna till den biologiska mångfaldens tillbakagång i ett av människan förändrat landskap. Olika arter har olika känslighet för fragmentering.
Friluftsliv	Vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelse utan krav på tävling. Friluftsliv är naturvårdens sociala dimension och kan utövas på egen hand eller i organiserad form. (Framtidens friluftsliv, prop. 2009/10:238). Exempel är camping, cykling, klättring, långfärdsskridskoåkning, orientering, paddling, scouting, ridning, simning, skidåkning, svamplockning, vandring, fiske och fågelskådning.
Grönstruktur	Grönstruktur är ett samlande begrepp, liksom bebyggelsestruktur och trafikinfrastruktur, för en struktur som i detta fall består av ett nätverk med små och stora gröna områden av olika karaktär och funktion. Åkermark räknas inte in i grönstrukturen men berörs genom att den ansluter till gröna områden, är en del av omgivningen för friluftslivet i odlingsbygder och kan ingå i de stråk och förslag till utvecklingsstråk som presenteras. De gröna områdena kan vara av mycket olika karaktär, skog, ängs- och hagmarker, stränder och sjöar. Ibland kallas sjöar, hav och vattendrag för den blå strukturen men här behandlas dessa också under grönstrukturen. I planeringssammanhang har grönstruktur en stor spännvidd, från den välansade finparken eller trädgården till den mer "vilda" naturen. (Region Skåne 2012).
Grönt stråk	Gröna stråk är längre sammanhängande stråk som är lätta att röra sig i och som inte bryts av kraftiga barriärer. De binder samman stadens grönytor med varandra och med det omgivande landskapets gröna natur- och kulturmiljöer och fungerar därigenom som viktiga förbindelser mellan stad och landsbygd. De gröna stråken kan också vara betydande spridningsvägar för fauna och flora.
Grönyta	Allt grönt inom tätortsgränsen, såsom allmänna parker och öppna gräsytor samt andra träd- eller gräsbevuxna ytor, vid byggnation överblivna gröna ytor (impediment), villaträdgårdar, gröna ytor mellan flerbostadshus eller industribyggnader och även gröna stråk mellan vägar. (SCB 2010).

Grönområde	Område i form av park- och naturmark inom och i närheten av städer och tätorter, främst avsett för rekreation och friluftsliv.
Hotade arter	De arter som är hotade, kategoriseras i rödlistan som Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN) och Sårbar (VU).
Landskap	Landskap är ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer (Europeiska landskapskonventionen). Det handlar både om stadsområde och landsbygd, vardagliga områden och områden som anses vara särskilt vackra.
Landskapsbild	Ordet landskapsbild kan ha olika innebörd, men här används det främst i syfte att beskriva den visuella karaktären. I fysisk planering har begreppet nästan uteslutande estetiska värderingar och bedömningar.
Livskraftig	En population av en art är livskraftig då dess storlek och tillväxt under en viss tidsperiod är så stor att risken för utdöende eller inavelseffekter är försumbar.
Naturreservat	Naturreservat ett av de viktigaste och vanligaste sätten att skydda värdefull natur på ett långsiktigt sätt i Sverige och i många andra länder. Länsstyrelserna och kommunerna bildar naturreservat med stöd av miljöbalken. De vanligaste skälen till att bilda ett naturreservat är att bevara och utveckla den biologiska mångfalden och att säkerställa natur med särskilt stora värden för rekreation och friluftsliv.
Population	Ett antal individer av en art som har kontakt med varandra inom ett visst område kallas för en population. Förekomsten och storleken av en population är beroende av balansen mellan invandring och utvandring samt produktionen av nya individer och dödlighet.
Rekreation	Rekreation, återhämtande av krafter (genom vistelse i avkopplande miljö); (utvidgat) avkopplande aktivitet som främjar återhämtande av krafter (Nationalencyklopedin).
Rödlistade arter	En rödlista är en redovisning av arters relativa risk att dö ut. Här ingår arter som bedöms minska betydligt eller helt försvinna inom överskådlig framtid. De olika kategorierna inom rödlistan är Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Nära hotad (NT), Nationellt utdöd (RE) och Kunskapsbrist (DD) (ArtDatabanken).
Strandskydd	Strandskyddet regleras i miljöbalkens 7 kapitel. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet.
Våtmark	Mark där vatten till stor del av året finns nära, under, i eller strax över markytan samt vegetationstäckta vattenområden. I grönstrukturprogrammet avses även småvatten efter lertäkter och torvtäkter samt mägergravar och även anlagda dammar för dagvattenfördröjning och vattenrening.
Värdekärna	Område med särskilt högt naturvärde från naturvårdssynpunkt. Det kan vara ett naturområde med ovanliga eller hotade arter, en stor variation av arter på ett begränsat område eller arter som kräver särskild hänsyn för att finnas i livskraftiga populationer. Värdekärnans storlek kan variera från enstaka hektar till större områden.
Värdeområde	Värdeområde är ett område som omfattar både särskilt ekologiskt värdefulla miljöer, övrig natur- och parkmark samt åkermark som föreslås förstärkas genom att ny natur anläggs.

Bilagor

Bilaga 1 Natur i centralorten

Natur i centralorten

- Större naturområde, minst 15 hektar
- Mindre naturområde, 0,2-15 hektar
- Högst 1000 meters gångavstånd till större naturområde

Absoluta barriärer – motorväg, motortrafikled samt järnväg – har betraktats som barriärer i analysen. Hänsyn har tagits för planskilda korsningar.

Natur

Naturområden kan ge en upplevelse av att förflyttas bort från staden till en miljö som inte känns anlagd och tillrättalagd. För avkoppling och återhämtning från stress spelar detta en betydande roll. Många i Helsingborg har natur inom räckhåll, en kvalitet som skiljer staden från de andra stora slättstäderna Lund och Malmö.

Större naturområden har getts en minsta yta på 15 hektar. Det är ett litet mått jämfört med många svenska städer, men ett rimligt mått i Helsingborg. De större naturområdena ska kunna tillfredsställa inte bara skolers och barns utan även vuxnas behov av naturupplevelser och rekreation. I ravinerna i Jordbodalen och Ramlösa, i Fredriksdalsskogen, Filborna skogspark och på Örby ängar kan man jogga, promenera, rasta hunden och få en stunds ro.

Mindre naturområden (0,2-15 hektar) kan vara allt från täta, svårtillgängliga dungar eller bullerstörda ytor invid vägar till halvöppna, rymliga och inbjudande tallskogsdungar. De saknar i stort sett iordningställda platser för möten och aktiviteter, ibland även stigar, och kan därför sällan ersätta parkernas funktion. Men de är ofta pedagogiska resurser för förskolor och skolor och viktiga för barns lek. Många små naturområden skulle med små tillägg kunna bli mer användbara för rekreation utan att naturvärdena äventyras.

Nästan två av tre invånare i centralorten når ett större naturområde inom 1000 meters gångavstånd från bostaden. Dessa områden visas på kartan till vänster. 1000 meter är ett kritiskt avstånd för fotgängare och majoriteten av svenskarna vill ha en rekreationsskog inom detta gångavstånd (Hörnsten & Fredman, 2000). Av kartan framgår också att många av stadens större flerbostadshusområden – Västra Berga, Drottninghög, Dalhem, Centrum, Söder, Planteringen och Miatorp – liksom Väla by har längre än 1000 meter till större naturområden. Här behöver förbindelserna mot naturområden studeras i fortsatt planering. Möjligheten att nå natur behöver också beaktas vid utbyggnaden av Östra Ramlösa och Maria station.

Områdesparker i centralorten Bilaga 2

Områdesparker

Områdesparkerna är viktiga mötes- och aktivitetsplatser i stadsdelarna. De behöver attrahera människor med olika intressen och vara stora nog att rymma en variation. Där behövs både trivsamma och lummiga platser för avkoppling och större gräsytor för spontanidrott, lek och spel. Det bör vara möjligt att ta en liten promenad och att uppleva blomprakt och vatten. Utrymme för mindre evenemang behövs också.

En områdespark på 5 hektar har goda möjligheter att rymma de upplevelser som efterfrågas. Eftersom få parker i Helsingborg är så stora visar analyskartan parker över 3 hektar.

Varannan invånare når idag en park på minst 3 hektar inom 500 meters gångavstånd från bostaden, utan att behöva korsa större barriärer. Samtliga områdesparker befinner sig norr om Malmöleden och närheten är bäst i de östra och norra delarna av centralorten. Bostadsområdena Elineberg, Adolfsberg, Västergård, Fredriksdal, Dalhem, Drottninghög och Västra Berga har alla planerats med en central områdespark. Andra områden som Söder, Planteringen, Miatorp, Råå, Stattena, Ringstorp, Väla by, Raus södra och Ättekulla saknar den typen av större parker.

Att se över utbudet av större parker i staden och deras funktion och innehåll kan vara en uppgift för en fortsatt parkutvecklingsplanering.

Illustration: Monica Backström

Områdesparker i centralorten

- Områdespark, 3-5 hektar
- Områdespark, minst 5 hektar
- Högst 500 meters gångavstånd till områdespark

Absoluta barriärer, samt vägar med fler än 8000 fordon per vardagsdygn eller en hastighetsbegränkning på mer än 50 km/timme, har i denna analys betraktats som barriärer. Hänsyn har tagits för plan-skilda korsningar.

Bilaga 3 Närparker i centralorten

Närparker

Närparker (1-3 hektar) är mindre och mer intima än områdesparkerna och lockar framförallt dem som dagligen vistas i området. Närparken ger boende en plats att mötas på där man kan träffas och umgås, leka, spela kubb eller rasta hunden.

Närparker kompletterar privata trädgårdar och bostadsgårdar genom att erbjuda ett offentligt grönt rum och en mötesplats för alla åldrar, i synnerhet för grupper med begränsad rörlighet. Där närparker saknas kan dessa i viss mån kompenseras av en närliggande områdespark, men då behöver den kunna erbjuda delar med samma intimitet och trygghet.

Omkring 30 procent av invånarna i centralorten når en närpark (mörkgröna på kartan) inom 300 meters gångavstånd. Det är en kritisk sträcka för att grönområden ska användas i vardagen och en sträcka som barngrupper från skolor och förskolor klarar att förflytta sig. Kartan visar även områden som har en områdespark inom 300 meter. Sammanlagt når 55 procent av de boende en närpark eller områdespark inom 300 meter. Områden med längre avstånd till park återfinns över i stort sett hela staden.

Att ha tillgång till park inom 300 meter från bostaden är en viktig boendekvalitet i staden.

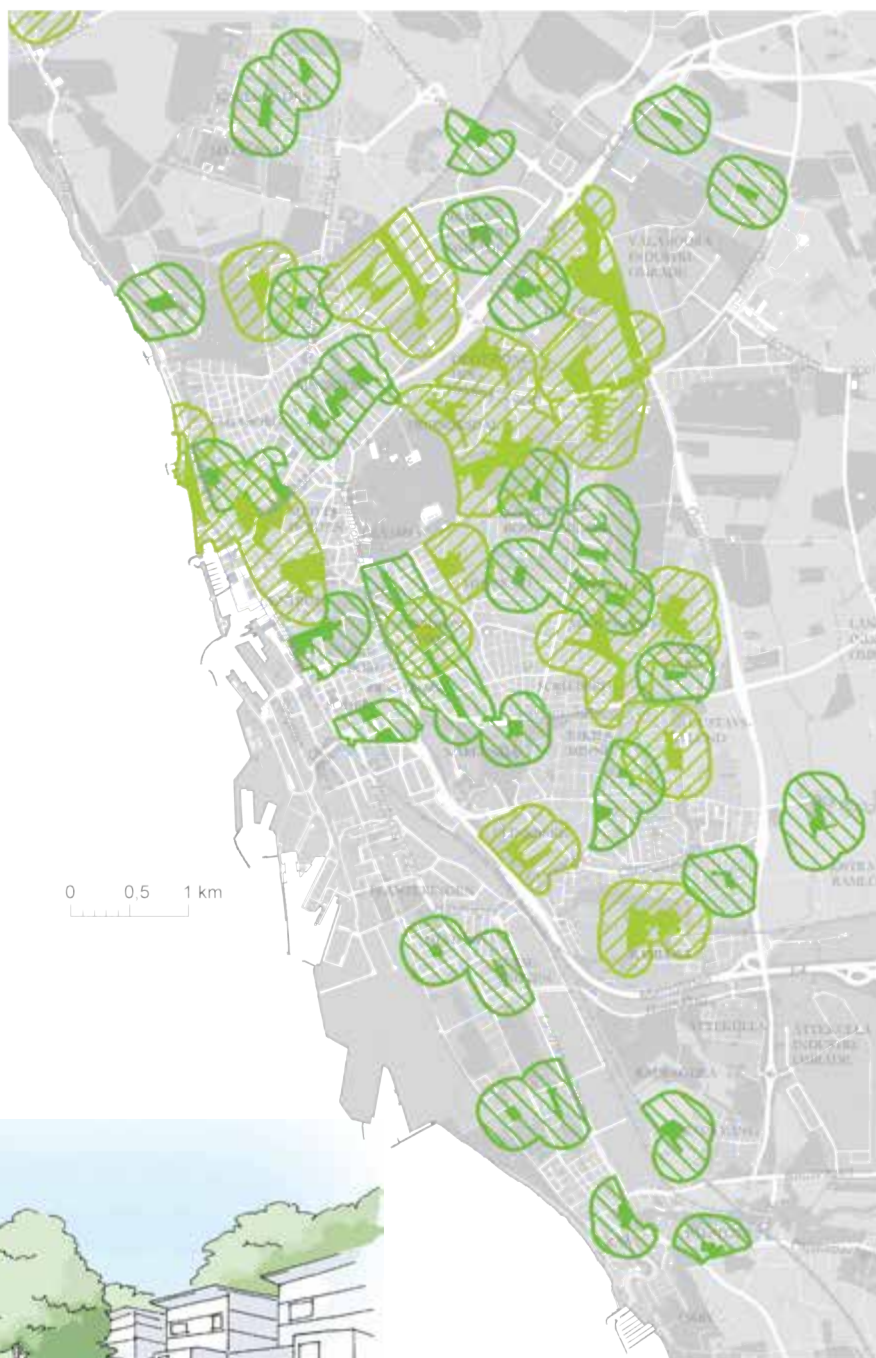

Illustration: Monica Backström

Närparker i centralorten

- Närpark, 1-3 hektar
- Högst 300 meters gångavstånd till närpark med hänsyn till barriärer
- Områdespark minst 3 hektar
- Högst 300 meters gångavstånd till områdespark

Absoluta barriärer, samt vägar med fler än 5000 fordon per vardagsdygn eller en hastighetsbegränsning på mer än 50 km/timme, har betraktats som barriärer i denna analys. Hänsyn har tagits för planskilda korsningar.

Gröningar i centralorten Bilaga 4

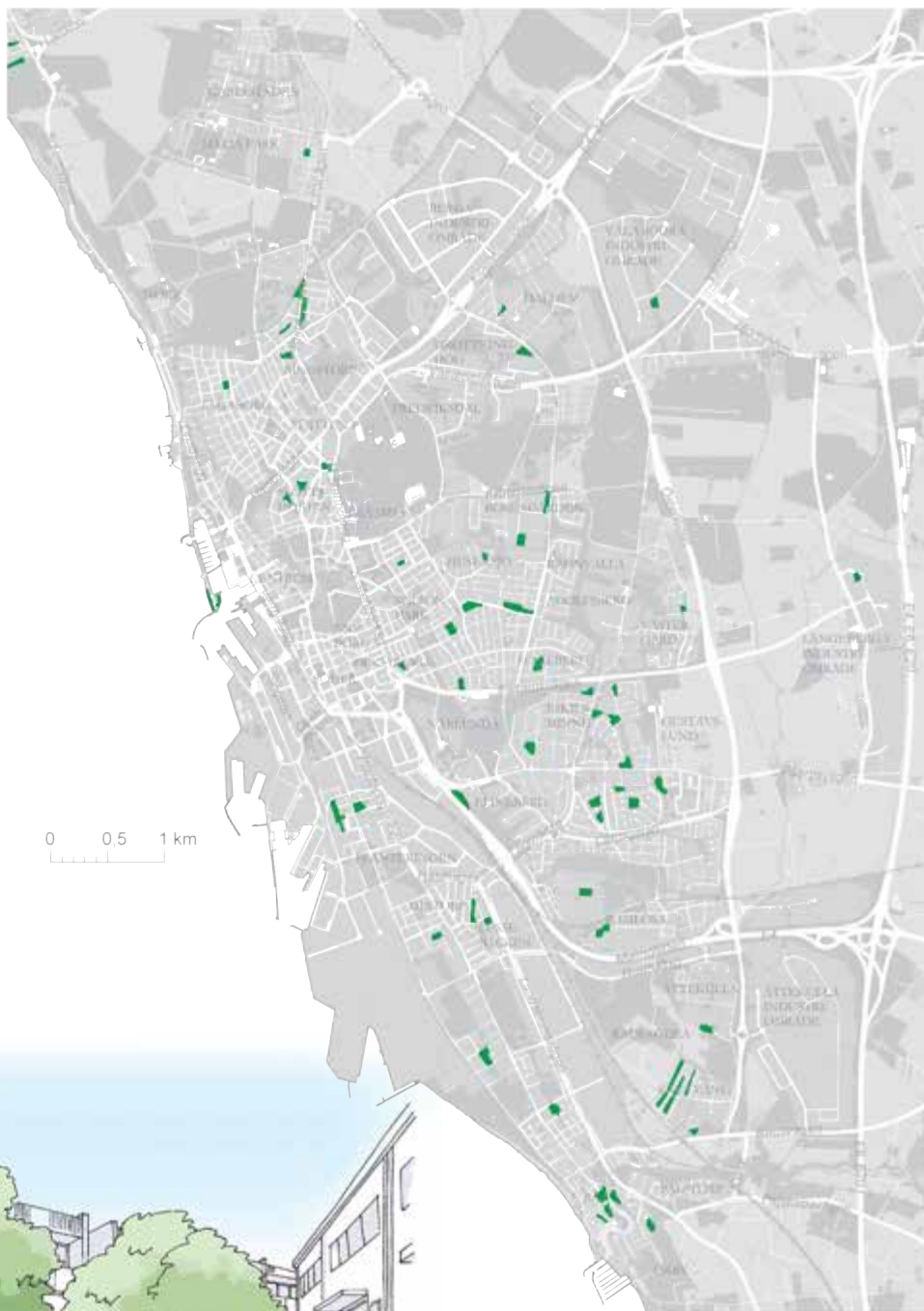
Gröningar

Gröningar är små parker som kan erbjuda inbjudande sittplatser för den lilla gruppen, gräsmattor för picknicken och mindre utrymmeskrävande lek. Likt närparker kan gröningar komplettera bostadsgårdens eller trädgårdens privata grönytor.

Gröningar (0,2-1 hektar) kan se ganska olika ut i fråga om form och funktion. Forskning visar att de används mindre än grönområden som är större än 1 hektar. De är ändå en viktig resurs för framförallt yngre barn och äldre människor som inte tar sig så långt på egen hand – i dessa fall är det avgörande att de kan nås utan att behöva korsa trafikerade vägar. Andra gånger återfinns gröningar som "gröna oaser" på mer publika lägen i staden där de ofta blir populära platser att mötas eller slå sig ned på.

Större delen av Helsingborgs gröningar finns i de mer centralt belägna villa- och radhusområdena med en traditionell kvartersstruktur. Stora områden saknar tillgång på gröningar, men motsvarande ytor kan då ofta återfinnas på kvartersmark.

Trots sin litenhet kan gröningarna ha en viktig funktion för de närboende, i synnerhet där avståndet till större parker är långt.

Gröningar i centralorten

Gröning, 0,2-1 hektar

Illustration: Monica Backström

STADSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN
ÖVERSIKTSPLANEAVDELNINGEN

Helsingborg kontaktcenter · Stortorget 17 · Postadress SE-251 89 Helsingborg
042-10 50 00 · kontaktcenter@helsingborg.se · helsingborg.se

